

ГРЧКИ ЈЕЗИК

Испитни каталог
за државну матуру у
школској години 2026/2027.

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

ИСПИТНИ КАТАЛОГ ЗА **ДРЖАВНУ МАТУРУ** У ШКОЛСКОЈ ГОДИНИ 2026/2027.
ГРЧКИ ЈЕЗИК

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

САДРЖАЈ

УВОД	5
1. ПОДРУЧЈА ИСПИТИВАЊА	6
2. ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ	7
2.1. ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ПОДРУЧЈА ИСПИТИВАЊА ИСКУСТВО ТЕКСТА И КОМУНИКАЦИЈА	7
2.2. ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ПОДРУЧЈА ИСПИТИВАЊА ЈЕЗИЧКА ПИСМЕНОСТ	8
2.3. ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ПОДРУЧЈА ИСПИТИВАЊА ЦИВИЛИЗАЦИЈА И БАШТИНА	9
3. СТРУКТУРА ИСПИТА	11
3.1. ПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА ИСКУСТВО ТЕКСТА И КОМУНИКАЦИЈА	11
3.2. ПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА ЈЕЗИЧКА ПИСМЕНОСТ	12
3.3. ПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА ЦИВИЛИЗАЦИЈА И БАШТИНА	12
4. ТЕХНИЧКИ ОПИС ИСПИТА	13
4.1. ТРАЈАЊЕ ИСПИТА	13
4.2. ИЗГЛЕД ИСПИТА И НАЧИН РЕШАВАЊА	13
4.3. ПРИБОР	13
5. ОПИС БОДОВАЊА	14
5.1. ВРЕДНОВАЊЕ ПОДРУЧЈА ИСПИТИВАЊА ИСКУСТВО ТЕКСТА И КОМУНИКАЦИЈА	14
5.2. ВРЕДНОВАЊЕ ПОДРУЧЈА ИСПИТИВАЊА ЈЕЗИЧКА ПИСМЕНОСТ	14
5.3. ВРЕДНОВАЊЕ ПОДРУЧЈА ИСПИТИВАЊА ЦИВИЛИЗАЦИЈА И БАШТИНА	14
6. ПРИМЕРИ ЗАДАТАКА	15
6.1. ПРИМЕР ЗАДАТКА ВИШЕСТРУКОГ ИЗБОРА	15
6.2. ПРИМЕР ЗАДАТКА КРАТКОГ ОДГОВОРА	16
6.3. ПРИМЕР ЗАДАТКА ДОПУЊАВАЊА	17
7. ПРИПРЕМА ЗА ИСПИТ	18
ЛИТЕРАТУРА	19
ДОДАЦИ	29

УВОД

Грчки језик је изборни предмет државне матуре, а ученици класичних гимназија могу према личном избору као обавезни испит државне матуре уместо испита из страног језика да полажу испит из Латинског или Грчког језика. Ниво испита државне матуре из Грчког језика у школској 2026/2027. години идентичан је за ученике који су класичну гимназију уписали као почетници и за ученике који су је уписали као настављачи.

Испитни каталог за државну матуру из Грчког језика је темељни документ испита у ком су наведена и објашњена подручја испитивања, критерији те начини испитивања и вредновања знања у школској години 2026/2027. Усклађен је с одобреним предметним курикулумом за Грчки језик у класичним гимназијама¹.

Испитни каталог садржи седам поглавља:

1. Подручја испитивања
2. Образовни исходи
3. Структура испита
4. Технички опис испита
5. Опис бодовања
6. Примери задатака
7. Припрема за испит.

У првом и другом поглављу је наведено шта се испитује у испиту. У првом поглављу су наведена подручја испитивања, а у другом кључна знања и вештине које кандидат² треба да усвоји.

У трећем, четвртном и петом поглављу су описани начин испитивања, структура и облик испита, врсте задатака те начин решавања и вредновања задатака и испитних целина.

У шестом поглављу су наведени примери задатака с детаљним објашњењем, а у седмом поглављу је објашњено на који начин се треба припремити за испит.

У поглављу *Литература* су наведени прописани текстови за испит државне матуре из Грчког језика, као и препоручена литература за припрему испита. У поглављу *Додаци* наведени су вокабулар и табеле глагола.

¹ НН, бр. 7/19, 144 (22. 1. 2019), Одлука о доношењу курикулума за наставни предмет Грчки језик за основне школе и гимназије у Републици Хрватској.

² Термин „кандидат” у испитном каталогу подразумева родну разлику те се односи и на кандидаткиње и на кандидате.

1. ПОДРУЧЈА ИСПИТИВАЊА

Циљ испита државне матуре из Грчког језика је утврдити ниво остварења образовних исхода који се огледају у способности:

- разумевања једноставнијег изворног грчког текста и познавања одређених карактеристика аутора и појединих књижевних врста
- познавања и употребе језичке законитости грчког језика
- владања основним вокабуларом и разумевања етимологије речи грчког порекла
- разумевања основних обележја грчке културе и цивилизације и њиховог утицаја на даљи развој цивилизације.

Испит државне матуре из Грчког језика се састоји од три подручја испитивања: *Искусство текста и комуникација*, *Језичка писменост* и *Цивилизација и баштина*.

Подручје испитивања *Искусство текста и комуникација* се састоји од следећих потподручја и њиховог садржаја:

А. ОДНОСИ У ТЕКСТУ: односи у реченици

Б. РАЗУМЕВАЊЕ ТЕКСТА: порука текста и садржај текста

В. ПРЕВОД ТЕКСТА: превод дела реченице и превод реченице

Г. ТЕОРИЈА КЊИЖЕВНОСТИ: карактеристике језика и стила појединих књижевних врста.

Подручје испитивања *Језичка писменост* се састоји од следећих потподручја и њиховог садржаја:

А. ПРОЗОДИЈА И МЕТРИКА: прозодија и метрика

Б. ФОНОЛОГИЈА: писмо и нагласак

В. МОРФОЛОГИЈА: имена и глаголи

Г. ВОКАБУЛАР: значење речи и етимологија.

Подручје испитивања *Цивилизација и баштина* се састоји од следећих потподручја и њиховог садржаја:

А. ИСТОРИЈА КЊИЖЕВНОСТИ: периодизација, живот и дело аутора

Б. МИТОЛОГИЈА: богови, јунаци и остала митолошка бића и ликови

В. ПОЛИТИЧКА И КУЛТУРНА ИСТОРИЈА: политичка историја и културна историја.

2. ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ

У овом поглављу су за свако подручје испитивања наведени образовни исходи односно конкретни описи онога шта кандидат мора да зна и разуме да би остварио жељени резултат у испиту државне матуре из Грчког језика.

2.1. ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ПОДРУЧЈА ИСПИТИВАЊА ИСКУСТВО ТЕКСТА И КОМУНИКАЦИЈА

Табела 1. Разрада образовних исхода унутар подручја Искуство текста и комуникација

ПОТПОДРУЧЈЕ	ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ИЗ КУРИКУЛУМА	РАЗРАДА ОБРАЗОВНИХ ИСХОДА
1.1. Односи у тексту	1.1.1. Препознаје, разликује и анализира односе речи у реченицама. (SŠ (2) GJ B.4.1.)	• одредити основне синтактичке односе унутар реченице • препознати и повезати основне синтактичке односе међу реченицама
1.2. Разумевање текста	1.2.1. Разуме и објашњава изворни грчки текст. (SŠ (2) GJ B.4.3.)	• одредити основну поруку изворног текста на грчком језику • разумети кључне садржајне податке у полазном тексту • разумети контекст поруке реченице и/или текста
1.3. Превод текста	1.2.1. Разуме и објашњава изворни грчки текст. (SŠ (2) GJ B.4.3.)	• изабрати исправан превод реченице или дела реченице • превести реченицу или део реченице
1.4. Теорија књижевности	1.4.1. Издваја и анализира карактеристике Хомеровог језика и стила. (SŠ (2) GJ B.2.2.)	• препознати и навести фигуре речи у епици (стални епитети, формуле) • одредити главне стилске карактеристике епског песништва
	1.4.2. Издваја и описује основне карактеристике историографије, реторике и лирске поезије. (SŠ (2) GJ B.3.2.)	• навести начине композиције појединих књижевних врста (хисториографија, реторика, лирска поезија) • одредити главне стилске карактеристике представника појединих књижевних врста (хисториографија, реторика, лирска поезија)
	1.4.3. Уочава и повезује карактеристике језика и стила грчке драме и филозофије. (SŠ (2) GJ B.4.2.)	• навести начине композиције појединих књижевних врста (драма, филозофија) • одредити главне стилске карактеристике представника појединих књижевних врста (драма, филозофија)

2.2. ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ПОДРУЧЈА ИСПИТИВАЊА ЈЕЗИЧКА ПИСМЕНОСТ

Табела 2. Разрада образовних исхода унутар подручја Језична писменост

ПОТПОДРУЧЈЕ	ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ИЗ КУРИКУЛУМА	РАЗРАДА ОБРАЗОВНИХ ИСХОДА
2.1. Прозодија и метрика	2.1.1. Правилно скандира лирске метре. (SŠ (2) GJ A.3.1.)	• препознати основне законитости прозодије • изабрати исправну схему прописаних стопа и метара
	2.1.2. Правилно скандира дактилски хексаметар. (SŠ (2) GJ A.2.1.)	• препознати основне законитости прозодије • изабрати исправну схему прописаних стопа и метара
2.2. Фонологија	2.2.1. Влада правилима читања, писања и наглашавања. (SŠ (2) GJ A.1.1.)	• применити правила писања • применити правила о наглашавању
2.3. Морфологија	2.3.1. Препознаје, примењује и упоређује сложеније граматичке облике речи и њихове односе. (SŠ (2) GJ A.3.2.)	• одредити граматички облик речи (имена и глаголи) • навести граматички облик речи (имена и глаголи) • применити граматички облик речи (имена и глаголи)
2.4. Вокабулар	2.4.1. Препознаје, употребљава и рашчлањује речи из прилагођених текстова те грецизме у хрватском језику. (SŠ (2) GJ A.4.1.)	• навести значење и речнички облик речи • одредити значење и речнички облик речи • одабрати исправно значење речи грчког порекла

2.3. ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ПОДРУЧЈА ИСПИТИВАЊА

ЦИВИЛИЗАЦИЈА И БАШТИНА

Табела 3. Разрада образовних исхода унутар подручја Цивилизација и баштина

ПОТПОДРУЧЈЕ	ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ИЗ КУРИКУЛУМА	РАЗРАДА ОБРАЗОВНИХ ИСХОДА
3.1. Историја књижевности	3.1.1. Сажима, упоређује и објашњава ток и посебности грчке књижевне историје. (SŠ (1) GJ C.3.3.)	• препознати историјски развој књижевних врста и облика • именовати најистакнутије представнике појединих књижевних врста • навести податке о животу најистакнутијих представника појединих књижевних врста • навести кључне податке о садржају и ликовима у делима прописаних аутора
3.2. Митологија	3.2.1. Описује, објашњава, коментарише и вреднује темељне појмове грчке митологије (богови). (SŠ (2) GJ C.1.2.)	• именовати богове, митолошка бића и јунаке • разликовати приче о боговима, митолошким бићима и јунацима • навести обележја богова, митолошких бића и јунака • одредити родбинске односе међу боговима и јунацима • сместити ликове, богове или јунаке у одређени митолошки циклус
	3.2.2. Описује, објашњава, коментарише и вреднује темељне појмове грчке митологије (јунаци). (SŠ (2) GJ C.2.1.)	
3.3. Политичка и културна историја	3.3.1. Именује, описује и упоређује појмове везане уз грчку традицију учења и подучавања. (SŠ (2) GJ C.4.2.)	• навести појмове везане уз одгој и образовање • именовати установе везане уз одгој и образовање
	3.3.2. Именује и објашњава чињенице и појмове везане уз историју грчког народа и језика у времену и простору. (SŠ (2) GJ C.1.1.)	• разликовати појмове везане уз грчка племена, покрајине, дијалекте и организовану религију (светковине и светишта) • навести насеобине, материјалне остатке и податке везане уз грчку културу и уметност • навести појмове везане уз свакодневни живот
	3.3.3. Набраја, смешта, повезује и закључује о појмовима везаним уз грчко позориште и филозофске школе. (SŠ (2) GJ C.4.1.)	• навести места за одржавање драмских, музичких и спортских такмичења • набројати појмове везане уз грчко позориште

ПОТПОДРУЧЈЕ	ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ИЗ КУРИКУЛУМА	РАЗРАДА ОБРАЗОВНИХ ИСХОДА
3.3. Политичка и културна историја	3.3.4. Набраја, смешта и повезује појмове везане уз грчку историју. (SŠ (2) GJ C.3.1.)	- именовати кључне особе у грчкој историји из Хомерског, архајског, класичног и доба хеленизма - навести кључне догађаје у грчкој историји из Хомерског доба, архајског доба, класичног доба и доба хеленизма
	3.3.5. Коментарише, дискутира и закључује о основним појмовима везаним уз државно уређење и владавину. (SŠ(2) GJ C.3.2.)	- навести појмове и особе из политичке историје - разликовати облике друштвеног уређења
	3.3.6. Описује догађаје и подручја у Хрватској повезане са грчком цивилизацијом и митологијом. (SŠ (2) GJ C.1.3.)	- препознати споменике античке Грчке у хрватској културној баштини - навести грчке насеобине на подручју данашње Хрватске - описати грчко културно наслеђе на подручју данашње Хрватске

3. СТРУКТУРА ИСПИТА

Испит државне матуре из Грчког језика се састоји од три подручја испитивања и садржи укупно **70 задатака**.

У првом подручју испитивања се испитује познавање **искуства текста и комуникације**, у другом познавање **језичке писмености**, а у трећем познавање **цивилизације и баштине**.

Даље је у тексту детаљно описана структура сваког подручја испитивања.

3.1. ПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА

ИСКУСТВО ТЕКСТА И КОМУНИКАЦИЈА

У овом подручју испитивања се проверава ниво разумевања прочитаног текста, дела текста или реченице те знања и вештине из подручја синтаксе.

У табели 4. је приказана структура подручја испитивања *Искуство текста и комуникација*.

Табела 4. Структура подручја испитивања *Искуство текста и комуникација*³

ЗАДАЦИ	ВРСТА ЗАДАКА	БРОЈ ЗАДАКА
1. – 4.	задаци вишеструког избора	4
5. – 7.	задаци кратког одговора	3
8. – 14.	задаци вишеструког избора	7
23. – 26.	задаци кратког одговора	4
27. – 29.	задаци вишеструког избора	3
30. – 33.	задаци допуњавања	4
34. – 36.	задаци вишеструког избора	3

³ Полазни текстови у подручју испитивања *Искуство текста и комуникација* су наведени у овом каталогу.

3.2. ПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА ЈЕЗИЧКА ПИСМЕНОСТ

У овом подручју испитивања се проверава познавање језика на темељу исхода и садржаја прописаних курикулумом за Грчки језик.

У табели 5. је приказана структура подручја испитивања *Језичка писменост*.

Табела 5. Структура подручја испитивања *Језичка писменост*

ЗАДАТАК	ВРСТА ЗАДАТАКА	БРОЈ ЗАДАТАКА
15. – 22.	задаци кратког одговора	8
37. – 43.	задаци вишеструког избора	7
44. – 46.	задаци кратког одговора	3
47. – 49.	задаци вишеструког избора	3

3.3. ПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА ЦИВИЛИЗАЦИЈА И БАШТИНА

У овом подручју испитивања се проверава познавање садржаја из грчке цивилизације и баштине на темељу исхода и садржаја прописаних курикулумом за Грчки језик.

У табели 6. је приказана структура подручја испитивања *Цивилизација и баштина*.

Табела 6. Структура подручја испитивања *Цивилизација и баштина*

ЗАДАТАК	ВРСТА ЗАДАТАКА	БРОЈ ЗАДАТАКА
50. – 55.	задаци кратког одговора	6
56. – 70.	задаци вишеструког избора	15

4. ТЕХНИЧКИ ОПИС ИСПИТА

Технички опис испита подразумева трајање испита, изглед и начин решавања испита те прибор за решавање испита.

4.1. ТРАЈАЊЕ ИСПИТА

Испит државне матуре из Грчког језика траје укупно **120 минута** без паузе.

Кандидат може да самостално распореди време решавања и није временски ограничен при решавању појединих делова испита.

Распоред спровођења биће објављен на интернетској страници Националног центра за вањско вредновање образовања (www.ncvvo.hr).

4.2. ИЗГЛЕД ИСПИТА И НАЧИН РЕШАВАЊА

Кандидат добија сигурносну кесицу у којој се налазе сви испитни материјали.

Временик спровођења испита објављен је на мрежној страници Националног центра за вањско вредновање образовања (www.ncvvo.hr).

У задацима затвореног типа (задаци вишеструког избора) кандидат мора да означи тачне одговоре знаком X на листу за одговоре. Ако кандидат означи више од једног одговора, задатак ће се бодовати с 0 (нула) бодова без обзира на то што је међу означенима и тачан одговор.

У задацима отвореног типа кандидат мора да одговори кратким одговором с неколико речи или једноставном реченицом (задаци допуњавања и кратког одговора) на за то предвиђено место у испитној књижици. Ако кандидат погрешно, треба да прецрта нетачан одговор, стави га у заграду, напише тачан одговор и стави параф (искључиво скраћени потпис, а не пуно име и презиме) поред тачног одговора.

4.3. ПРИБОР

Током писања испита дозвољено је употребљавати искључиво хемијску оловку која пише плавом или црном бојом. Кандидати не смеју да употребљавају речнике, граматичке сажетке ни остала помоћна средства. Није дозвољена употреба техничких помоћних средстава.

5. ОПИС БОДОВАЊА

Кандидат у испиту може да оствари **70 бодова**.

У табели 7. је приказан удео подручја испитивања у укупном успеху у испиту.

Табела 7. Удео подручја испитивања у испиту

Искуство текста и комуникација	40%
Језичка писменост	30%
Цивилизација и баштина	30%

Табела 85. Опис бодовања према врсти задатака

Задаци вишеструког одговора	1 бод – тачан одговор 0 бодова – нетачан одговор, одговор није означен или је означено више одговора
Задаци кратког одговора	1 бод – тачан одговор 0 бодова – нетачан одговор или одговор није уписан
Задаци допуњавања	1 бод – тачан одговор 0 бодова – нетачан одговор или одговор није уписан

5.1. ВРЕДНОВАЊЕ ПОДРУЧЈА ИСПИТИВАЊА ИСКУСТВО ТЕКСТА И КОМУНИКАЦИЈА

Тачан одговор на поједини задатак доноси један бод. У овом подручју испитивања је могуће остварити укупно **28 бодова**.

5.2. ВРЕДНОВАЊЕ ПОДРУЧЈА ИСПИТИВАЊА ЈЕЗИЧКА ПИСМЕНОСТ

Тачан одговор на поједини задатак доноси један бод. У овом подручју испитивања је могуће остварити укупно **21 бод**.

5.3. ВРЕДНОВАЊЕ ПОДРУЧЈА ИСПИТИВАЊА ЦИВИЛИЗАЦИЈА И БАШТИНА

Тачан одговор на поједини задатак доноси један бод. У овом подручју испитивања је могуће остварити укупно **21 бод**.

6. ПРИМЕРИ ЗАДАТАКА

У овом поглављу су наведени примери задатака.⁴ Уз сваки пример задатка су наведени упутство за решавање задатка, тачан одговор, образовни исход који се тим конкретним задатком испитује те начин бодовања.

6.1. ПРИМЕР ЗАДАТКА ВИШЕСТРУКОГ ИЗБОРА

Задатак вишеструког избора се састоји од упутства (у ком је описан начин решавања задатака и које је заједничко за све задатке тог типа у низу), основе (у којој је постављен задатак) те четири понуђена одговора од којих је један тачан.

Упутство за решавање задатака вишеструког избора гласи:

У следећим задацима од више понуђених одговора **само** један је тачан.

Тачне одговоре морате да означите знаком X на листу за одговоре.

Тачан одговор доноси један бод.

Задатак:

Како се обично називају тешке муке?

- A. Ахилејеве
- B. Иксионове
- C. Прокрустове
- D. Танталове

ТАЧАН ОДГОВОР: D. Танталове

ПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА: *Цивилизација и баштина*

ПОТПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА: *Митологија*

ОБРАЗОВНИ ИСХОД: Описује, објашњава, коментарише и вреднује темељне појмове грчке митологије (јунаци). (SS (2) GJ C.2.1.)

БОДОВАЊЕ: 1 бод – тачан одговор

0 бодова – нетачан одговор, одговор није означен или је означено више одговора

⁴ За сваку врсту задатка дат је пример без обзира на подручја испитивања. Примери и специфичности задатака у појединим подручјима испитивања се могу погледати у огледном примеру испита.

6.2. ПРИМЕР ЗАДАТКА КРАТКОГ ОДГОВОРА

Задатак кратког одговора се састоји од упутства (у ком је описан начин решавања задатка и које је заједничко за све задатке тог типа у низу) и основе (најчешће питања) у којој је задато шта кандидат треба да одговори.

Упутство за решавање задатака кратког одговора гласи:

У следећим задацима промените број задатим речима.

Одговоре упишите **само** на предвиђено место у испитној књижици.

Тачан одговор доноси један бод.

Задатак:

τὰς τάξεις

ТАЧАН ОДГОВОР: τὴν τάξιν

ПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА: *Језичка писменост*

ПОТПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА: *Морфологија*

ОБРАЗОВНИ ИСХОД: Препознаје, примењује и упоређује сложеније граматичке облике речи и њихове односе. (SŠ (2) GJ A.3.2.)

БОДОВАЊЕ: 1 бод – тачан одговор

0 бодова – нетачан одговор или одговор није уписан

6.3. ПРИМЕР ЗАДАТКА ДОПУЊАВАЊА

Задатак допуњавања се састоји од упутства (у ком је описан начин решавања задатка и које је заједничко за све задатке тог типа у низу) и основе у којој је задато шта кандидат треба да одговори.

Упутство за решавање задатка допуњавања гласи:

У следећим задацима допуните превод задате реченице из полазног текста. Одговоре упишите **само** на предвиђено место у испитној књижици.

Тачан одговор доноси један бод.

Задатак:

Ὅμως ὁ γ' Αἰδῆς τοὺς νόμους τούτους ποθεῖ.

Па ипак баш Хад тражи те _____.

ТАЧАН ОДГОВОР: обичаје/законе

ПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА: *Искусство текста и комуникација*

ПОТПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА: *Превод текста*

ОБРАЗОВНИ ИСХОД: Разуме и објашњава изворни грчки текст. (SŠ (2) GJ B.4.3.)

БОДОВАЊЕ: 1 бод – тачан одговор

0 бодова – нетачан одговор или одговор није уписан

7. ПРИПРЕМА ЗА ИСПИТ

Редовно учење Грчког језика омогућава боље остваривање исхода те трајно и сврсисходно памћење. Предуслови успешног полагања испита државне матуре из Грчког језика су темељна језичка писменост и основе читања с разумевањем.

Током припреме испита државне матуре из Грчког језика потребно је:

- анализирати и превести уломке из књижевних дела наведене у делу каталога *Прописани текстови за испит државне матуре*
- поновити:
- морфологију (облике дефлекције, компарације и коњугације те времена правилних и неправилних глагола)
- синтаксу (анализа реченице, посесивни генитив, партитивни генитив, генитив поређења, генитив апсолутни, акузатив и номинатив с инфинитивом)
- живот и дело прописаних аутора, књижевне врсте и раздобља у грчкој књижевности, периодизацију књижевности те преглед и развој књижевних врста (епика, лирика, историографија, реторика, развој драме и позоришта, филозофија)
- цивилизацијско-историјске садржаје (митологија и религија, историја, свакодневица).

Добро познавање начина испитивања значајно ће помоћи кандидатима да успешно реше задатке у испиту државне матуре.

Начин полагања испита државне матуре као и мере које се изричу у случају недозвољеног понашања ученика су прописани Правилником о полагању државне матуре (Народне новине, 56/26).

ЛИТЕРАТУРА

Прописани текстови за испит државне матуре

1. Демостен, *О миру*, V, 2–7

ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρῶτον μὲν, ἡνίκ' ἐπειθόν τινες ὑμᾶς, τῶν ἐν Εὐβοίᾳ πραγμάτων ταραττομένων, βοηθεῖν Πλουτάρχῳ καὶ πόλεμον ἄδοξον καὶ δαπανηρὸν ἄρασθαι, πρῶτος καὶ μόνος παρελθὼν ἀντεῖπον, καὶ μόνον οὐ διεσπᾶσθην ὑπὸ τῶν ἐπὶ μικροῖς λήμμασιν πολλὰ καὶ μεγάλ' ὑμᾶς ἀμαρτάνειν πεισάντων· καὶ χρόνου βραχείος διελθόντος, μετὰ τοῦ προσοφλεῖν αἰσχύνην καὶ παθεῖν οἷα τῶν ὄντων ἀνθρώπων οὐδένες πώποτε πεπόνθασ' ὑπὸ τούτων οἷς ἐβοήθησαν, πάντες ὑμεῖς ἔγνωτε τήν τε τῶν τότε ταῦτα πεισάντων κακίαν καὶ τὰ βέλτιστ' εἰρηκότ' ἐμέ. πάλιν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατιδὼν Νεοπτόλεμον τὸν ὑποκριτὴν τῷ μὲν τῆς τέχνης προσχήματι τυγχάνοντ' ἀδείας, κακὰ δ' ἐργαζόμενον τὰ μέγιστα τὴν πόλιν καὶ τὰ παρ' ὑμῶν διοικοῦντα Φιλίππῳ καὶ πρυτανεύοντα, παρελθὼν εἶπον εἰς ὑμᾶς, οὐδεμιᾶς ἰδίας οὐτ' ἔχθρας οὔτε συκοφαντίας ἔνεκα, ὥς ἐκ τῶν μετὰ ταῦτ' ἔργων γέγονεν δῆλον.

2. Εσχιλ, *Οκωвани Προметеј*, 669–686

τοιοῖσδε πεισθεῖς Λοξίου μαντεύμασιν ἐξήλασέν με κάπτεκλησε δωμάτων	670
ἄκουσαν ἄκων· ἀλλ' ἐπηνάγκαζέ νιν Διὸς χαλινὸς πρὸς βίαν πράσσειν τάδε. εὐθύς δὲ μορφὴ καὶ φρένες διάστροφοι ἦσαν, κεραστὶς δ', ὥς ὀρατ', ὄξυστόμῳ μύωπι χρυσθεῖς' ἐμμανεῖ σκιρτήματι	675
ἦσσαν πρὸς εὐποτόν τε Κερχνείας ῥέος Λέρνης τε κρήνην· βουκόλος δὲ γηγενῆς ἄκρατος ὀργὴν Ἄργος ὠμάρτει, πυκνοῖς ὄσσοις δεδορκῶς τοὺς ἐμούς κατὰ στίβους. ἀπροσδόκητος δ' αὐτὸν † αἰφνίδιος μόρος	680
τοῦ ζῆν ἀπεστέρησεν. οἰστροπλῆξ δ' ἐγὼ μάστιγι θεία γῆν πρὸ γῆς ἐλαύνομαι. κλύεις τὰ πραχθέντ'· εἰ δ' ἔχεις εἰπεῖν ὅ τι λοιπὸν πόνων, σήμαινε μηδέ μ' οἰκτίσας σύνθαλπε μύθοις ψευδέσιν· νόσημα γὰρ αἰσχιστον εἶναί φημι συνθέτους λόγους.	685

3. Ευριπιδ, *Ελεκτρα*, 1–25

ΗΛΕΚΤΡΑ

ΑΥΤΟΥΡΓΟΣ

Ὡ γῆς παλαιὸν Ἄργος, Ἰνάχου ῥοαί,
ὅθεν ποτ' ἄρας ναυσὶ χιλίαις Ἄρη
ἐς γῆν ἔπλευσε Τρωιάδ' Ἀγαμέμνων ἄναξ.
κτείνας δὲ τὸν κρατοῦντ' ἐν Ἰλιάδι χθονὶ
Πρίαμον ἑλών τε Δαρδάνου κλεινὴν πόλιν 5
ἀφίκετ' ἐς τόδ' Ἄργος, ὑψηλῶν δ' ἐπὶ
ναῶν ἔθηκε σκῦλα πλεῖστα βαρβάρων.
κακῇ μὲν εὐτύχησεν· ἐν δὲ δώμασιν
θνήσκει γυναικὸς πρὸς Κλυταιμῆστρας δόλῳ
καὶ τοῦ Θυέστου παιδὸς Αἰγίσθου χερσί. 10
χῶ μὲν παλαιὰ σκῆπτρα Ταντάλου λιπῶν
ὄλωλεν, Αἰγισθος δὲ βασιλεύει χθονός,
ἄλοχον ἐκείνου Τυνδαρίδα κόρην ἔχων.
οὓς δ' ἐν δόμοισιν ἔλιφ' ὅτ' ἐς Τροίαν ἔπλει,
ἄρσενά τ' Ὀρέστην θῆλύ τ' Ἠλέκτρας θάλος, 15
τὸν μὲν πατρὸς γεραῖος ἐκκλέπτει τροφεὺς
μέλλοντ' Ὀρέστην χερὸς ὑπ' Αἰγίσθου θανεῖν
Στροφίῳ τ' ἔδωκε Φωκέων ἐς γῆν τρέφειν·
ἢ δ' ἐν δόμοις ἔμεινεν Ἠλέκτρα πατρός,
ταύτην ἐπειδὴ θαλερὸς εἶχ' ἥβης χρόνος 20
μνηστῆρες ἦιτον Ἑλλάδος πρῶτοι χθονός.
δείσας δὲ μὴ τῷ παιδ' ἀριστεύων τέκοι
Ἀγαμέμνωνος ποινάτορ', εἶχεν ἐν δόμοις
Αἰγισθος οὐδ' ἥρμοζε νυμφίῳ τινί.

4. Ευριπιδ, *Μεδεја*, 946–965

Μήδεια

συλλήψομαι δὲ τοῦδέ σοι κάγῳ πόνου·
πέμψω γὰρ αὐτῇ δῶρ' ἃ καλλιστεύεται
τῶν νῦν ἐν ἀνθρώποισιν, οἷδ' ἐγώ, πολὺ
[λεπτόν τε πέπλον καὶ πλόκον χρυσήλατον]
παιδας φέροντας. ἀλλ' ὅσον τάχος χρεῶν 950
κόσμον κομίζειν δεῦρο προσπόλων τινά.

εὐδαιμονήσει δ' οὐχ ἓν ἀλλὰ μυρία,
 ἀνδρός τ' ἀρίστου σοῦ τυχοῦς' ὁμευνέτου
 κεκτημένη τε κόσμον ὃν ποθ' Ἥλιος
 πατὴρ πατήρ δίδωσιν ἐκγόνοισιν οἷς.
 λάζυσθε φερνὰς τάσδε, παῖδες, ἐς χέρας
 καὶ τῇ τυράννῳ μακαρίαι νύμφηι δότε
 φέροντες· οὗτοι δῶρα μεμπτὰ δέξεται.

955

Ἰάσων

τί δ', ὦ ματαία, τῶνδε σὰς κενοῖς χέρας;
 δοκεῖς σπανίζειν δῶμα βασίλειον πέπλων,
 δοκεῖς δὲ χρυσοῦ; σῶιζε, μὴ δίδου τάδε.
 εἶπερ γὰρ ἡμᾶς ἀξιοῖ λόγου τινός
 γυνή, προθήσει χρημάτων, σάφ' οἶδ' ἐγώ.

960

Μήδεια

μή μοι σύ· πείθιν δῶρα καὶ θεοὺς λόγος·
 χρυσὸς δὲ κρείσσω μυρίων λόγων βροτοῖς.

965

5. Херодот, Повијест, IV, 114, 9–20

Αἱ δὲ πρὸς ταῦτα ἔλεξαν τάδε· «Ἡμεῖς οὐκ ἂν δυναίμεθα οἰκέειν μετὰ τῶν ὑμετερέων γυναικῶν· οὐ γὰρ τὰ αὐτὰ νόμια ἡμῖν τε καὶ ἐκείνησιν ἐστὶ. Ἡμεῖς μὲν τοξεύομεν τε καὶ ἀκοντίζομεν καὶ ἵππαζόμεθα, ἔργα δὲ γυναικῆα οὐκ ἐμάθομεν· αἱ δὲ ὑμετέραι γυναικες τούτων μὲν οὐδὲν τῶν ἡμεῖς κατελέξαμεν ποιεῦσι, ἔργα δὲ γυναικῆα ἐργάζονται μένουσαι ἐν τῇσι ἀμάξεσιν, οὐτ' ἐπὶ θήρην ἰοῦσαι οὔτε ἄλλῃ οὐδαμῇ. Οὐκ ἂν ὧν δυναίμεθα ἐκείνησι συμφέρεσθαι. Ἄλλ', εἰ βούλεσθε γυναικας ἔχειν ἡμέας καὶ δοκέειν εἶναι δικαιοτάτοι, ἐλθόντες παρὰ τοὺς τοκέας ἀπολάχετε τῶν κτημάτων τὸ μέρος, καὶ ἔπειτα ἐλθόντες οἰκέωμεν ἐπ' ἡμέων αὐτῶν.»

6. Хомер, Илијада, I, 130–147

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων·
 μὴ δ' οὕτως ἀγαθὸς περ ἐὼν θεοείκελ' Ἀχιλλεῦ
 κλέπτε νόω, ἐπεὶ οὐ παρελεύσεαι οὐδέ με πείσεις.
 ἢ ἐθέλεις ὄφρ' αὐτὸς ἔχῃς γέρας, αὐτὰρ ἔμ' αὐτως
 ἦσθαι δευόμενον, κέλει δέ με τῇνδ' ἀποδοῦναι;
 ἀλλ' εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοὶ
 ἄρσαντες κατὰ θυμὸν ὅπως ἀντάξιον ἔσται·
 εἰ δέ κε μὴ δώωσιν ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἔλωμαι
 ἢ τεδὸν ἢ Αἴαντος ἰὼν γέρας, ἢ Ὀδυσῆος
 ἄξω ἐλών· ὃ δέ κεν κεχολώσεται ὃν κεν ἵκωμαι.

130

135

ἀλλ' ἤτοι μὲν ταῦτα μεταφρασόμεσθα καὶ αὗτις, 140
 νῦν δ' ἄγε νῆα μέλαιναν ἐρύσσομεν εἰς ἄλα διαν,
 ἐν δ' ἐρέτας ἐπιτηδὲς ἀγείρομεν, ἐς δ' ἐκατόμβην
 θείομεν, ἂν δ' αὐτὴν Χρυσηΐδα καλλιπάρηον
 βήσομεν· εἷς δέ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουληφόρος ἔστω, 145
 ἢ Αἴας ἢ Ἴδομενεὺς ἢ δῖος Ὀδυσσεὺς
 ἢ ἐσὺ Πηλεΐδῃ πάντων ἐκπαγλότατ' ἀνδρῶν,
 ὄφρ' ἤμιν ἐκάεργον ἰλάσσεαι ἱερὰ ῥέξας.

7. Хомер, *Илијада*, I, 584–600

Ὡς ἄρ' ἔφη καὶ ἀναΐξας δέπας ἀμφικύπελλον 585
 μητρὶ φίλῃ ἐν χειρὶ τίθει καὶ μιν προσέειπε·
 τέτλαθι μῆτερ ἐμή, καὶ ἀνάσχεο κηδομένη περ,
 μή σε φίλῃν περ εὐῶσαν ἐν ὀφθαλμοῖσιν ἴδωμαι
 θεινομένην, τότε δ' οὐ τι δυνήσομαι ἀχνύμενός περ
 χραϊσμεῖν· ἀργαλέος γὰρ Ὀλύμπιος ἀντιφέρεσθαι· 590
 ἤδη γάρ με καὶ ἄλλοτ' ἀλεξέμεναι μεμαῶτα
 ῥῖψε ποδὸς τετάγων ἀπὸ βηλοῦ θεσπεσίοιο,
 πᾶν δ' ἤμαρ φερόμην, ἅμα δ' ἠελίῳ καταδύντι
 κάππεσον ἐν Λήμνῳ, ὀλίγος δ' ἔτι θυμὸς ἐνῆεν·
 ἐνθά με Σίντιες ἄνδρες ἄφαρ κομίσαντο πεσόντα.
 Ὡς φάτο, μείδησεν δὲ θεὰ λευκώλενος Ἥρη, 595
 μειδήσασα δὲ παιδὸς ἐδέξατο χειρὶ κύπελλον·
 αὐτὰρ ὁ τοῖς ἄλλοισι θεοῖς ἐνδέξια πᾶσιν
 οἶνοχόει γλυκὺ νέκταρ ἀπὸ κρητῆρος ἀφύσσω·
 ἄσβεστος δ' ἄρ' ἐνῶρτο γέλως μακάρεσσι θεοῖσιν
 ὥς ἴδον Ἥφαιστον διὰ δώματα ποιπνύοντα. 600

8. Хомер, *Одиссея*, VI, 1–14

Ὡς ὁ μὲν ἐνθα καθεῦδε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς
 ὕπνῳ καὶ καμάτῳ ἀρημένος· αὐτὰρ Ἀθήνη
 βῆ ῥ' ἐς Φαιήκων ἀνδρῶν δῆμόν τε πόλιν τε·
 οἳ πρὶν μὲν ποτ' ἔναιον ἐν εὐρυχόρῳ Ὑπερείῃ,
 ἀγχοῦ Κυκλώπων ἀνδρῶν ὑπερηνορέοντων, 5
 οἳ σφεας σινέσκοντο, βίῃφι δὲ φέρτεροι ἦσαν.
 ἐνθεν ἀναστήσας ἄγε Ναυσίθοος θεοειδῆς,
 εἶσεν δὲ Σχερίῃ, ἐκὰς ἀνδρῶν ἀλφηστῶν,
 ἀμφὶ δὲ τεῖχος ἔλασσε πόλει καὶ ἐδείματο οἴκους

καὶ νηοὺς ποίησε θεῶν καὶ ἐδάσσατ' ἀρούρας.
ἀλλ' ὁ μὲν ἤδη κηρὶ δαμείς Ἀϊδόσδε βεβήκει,
Ἀλκίνοος δὲ τότε ἦρχε, θεῶν ἅπο μήδεα εἰδώς.
τοῦ μὲν ἔβη πρὸς δῶμα θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
νόστον Ὀδυσσῆϊ μεγαλήτορι μητιόωσα.

10

9. Хомер, *Οδυσεΐα*, X, 321–335

ὦς φάτ', ἐγὼ δ' ἄορ ὁξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ
Κίρκῃ ἐπήϊξα ὥς τε κτάμεναι μενεαίνων.
ἦ δὲ μέγα ἰάχουσα ὑπέδραμε καὶ λάβε γούνων
καὶ μ' ὀλοφυρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 'τίς πόθεν εἰς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις ἡδὲ τοκῆς;
θαῦμά μ' ἔχει, ὥς οὔ τι πιὼν τάδε φάρμακ' ἐθέλχθης.
οὐδὲ γὰρ οὐδέ τις ἄλλος ἀνὴρ τάδε φάρμακ' ἀνέτλη,
ὅς κε πῆν καὶ πρῶτον ἀμείψεται ἔρκος ὀδόντων·
σοὶ δέ τις ἐν στήθεσσι ἀκήλητος νόος ἐστίν.
ἦ σύ γ' Ὀδυσσεύς ἐσσι πολύτροπος, ὃν τέ μοι αἰεὶ
φάσκεν ἐλεύσεσθαι χρυσόρραπις Ἀργεῖφόντης,
ἐκ Τροίης ἀνιόντα θοῇ σὺν νηϊ μελαίνῃ.
ἀλλ' ἄγε δὴ κολεῶ μὲν ἄορ θέο, νῶϊ δ' ἔπειτα
εὐνῆς ἡμετέρης ἐπιβήομεν, ὄφρα μιγέντε
εὐνῇ καὶ φιλότῃ πεποιθόμεν ἀλλήλοισιν.'

325
330
335

10. Ксенофонт, *Анабазис*, I, 2, 23-25

καταβὰς δὲ διὰ τούτου τοῦ πεδίου ἤλασε σταθμοὺς τέτταρας παρασάγγας πέντε καὶ εἴκοσιν εἰς Ταρσοὺς, τῆς Κιλικίας πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα, οὗ ἦν τὰ Συεννέσιος βασιλεία τοῦ Κιλικίων βασιλέως· διὰ μέσου δὲ τῆς πόλεως ῥεῖ ποταμὸς Κύδνος ὄνομα, εὖρος δύο πλέθρων. ταύτην τὴν πόλιν ἐξέλιπον οἱ ἐνοικοῦντες μετὰ Συεννέσιος εἰς χωρίον ὀχυρὸν ἐπὶ τὰ ὄρη πλὴν οἱ τὰ καπηλεῖα ἔχοντες· ἔμειναν δὲ καὶ οἱ παρὰ τὴν θάλατταν οἰκοῦντες ἐν Σόλοις καὶ ἐν Ἰσοῖς. Εὐύαξα δὲ ἡ Συεννέσιος γυνὴ προτέρα Κύρου πέντε ἡμέραις εἰς Ταρσοὺς ἀφίκετο· ἐν δὲ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ὀρέων τῇ εἰς τὸ πεδῖον δύο λόχοι τοῦ Μένωνος στρατεύματος ἀπώλοντο· οἱ μὲν ἔφασαν ἀρπάζοντάς τι κατακοπῆναι ὑπὸ τῶν Κιλικίων, οἱ δὲ ὑπολειφθέντας καὶ οὐ δυναμένους εὐρεῖν τὸ ἄλλο στράτευμα οὐδὲ τὰς ὁδοὺς εἶτα πλανωμένους ἀπολέσθαι· ἦσαν δ' οὖν οὗτοι ἑκατὸν ὀπλίται.

11. Ксенофонт, Анабаза, II, 5, 34-37

ἐκ τούτου δὴ οἱ Ἕλληνες ἔθεον ἐπὶ τὰ ὄπλα πάντες ἐκπεπληγμένοι καὶ νομίζοντες αὐτίκα ἤξειν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. οἱ δὲ πάντες μὲν οὐκ ἦλθον, Ἀριαῖος δὲ καὶ Ἀρτάοζος καὶ Μιθραδάτης, οἱ ἦσαν Κύρῳ πιστότατοι· ὁ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐρμηνεὺς ἔφη καὶ τὸν Τισσαφέρνους ἀδελφὸν σὺν αὐτοῖς ὄρᾱν καὶ γινώσκειν· ξυνηκολούθουν δὲ καὶ ἄλλοι Περσῶν τεθωρακισμένοι εἰς τριακοσίους. οὗτοι ἐπεὶ ἐγγὺς ἦσαν, προσελθεῖν ἐκέλευον εἴ τις εἴη τῶν Ἑλλήνων στρατηγὸς ἢ λοχαγός, ἵνα ἀπαγγείλωσι τὰ παρὰ βασιλέως. μετὰ ταῦτα ἐξῆλθον φυλαττόμενοι τῶν Ἑλλήνων στρατηγοὶ μὲν Κλεάνωρ Ὀρχομένιος καὶ Σοφαίνετος Στυμφάλιος, ξὺν αὐτοῖς δὲ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὅπως μάθοι τὰ περὶ Προξένου· Χειρίσοφος δὲ ἐτύγχανεν ἀπὼν ἐν κώμῃ τινὶ ξὺν ἄλλοις ἐπισιτιζομένοις.

12. Лукијан, Хермотим, 16-17

ΕΡΜΟΤΙΜΟΣ

Οὐ μόνον τοῦτο, ὦ Λυκῖνε, ἀλλὰ καὶ ἤκουον ἀπάντων λεγόντων ὥς οἱ μὲν Ἐπικούρειοι γλυκύθυμοι καὶ φιλήδοноὶ εἰσιν, οἱ Περιπατητικοὶ δὲ φιλόπλουτοι καὶ ἐριστικοὶ τινες, οἱ Πλατωνικοὶ δὲ τετύφωνται καὶ φιλόδοξοί εἰσι, περὶ δὲ τῶν Στωϊκῶν πολλοὶ ἔφασκον ὅτι ἀνδρώδεις καὶ πάντα γινώσκουσιν καὶ ὅτι ὁ ταύτην ἰὼν τὴν ὁδὸν μόνος βασιλεύς, μόνος πλούσιος, μόνος σοφὸς καὶ συνόλως ἅπαντα.

ΛΥΚΙΝΟΣ

Ἔλεγον δὲ ταῦτα πρὸς σὲ ἄλλοι δηλαδὴ περὶ αὐτῶν. οὐ γὰρ δὴ ἐκείνοις ἂν αὐτοῖς ἐπίστευσας ἐπαινοῦσι τὰ αὐτῶν.

ΕΡΜΟΤΙΜΟΣ

Οὐδαμῶς, ἀλλὰ οἱ ἄλλοι ἔλεγον.

ΛΥΚΙΝΟΣ

Οἱ μὲν δὴ ἀντίδοξοι οὐκ ἔλεγον ὥς τὸ εἰκός.

ΕΡΜΟΤΙΜΟΣ

Οὐ γάρ.

ΛΥΚΙΝΟΣ

Οἱ δ' ἄρα ἰδιῶται ταῦτα ἔλεγον.

ΕΡΜΟΤΙΜΟΣ

Καὶ μάλα.

ΛΥΚΙΝΟΣ

Ὁρᾷς ὅπως αὐθις ἐξαπατᾷς με καὶ οὐ λέγεις
τὰληθές. ἀλλ' οἶμι Μαργίτη διαλέγεσθαί τι, ὥς
πιστεῦσαι ὅτι Ἑρμότιμος, ἀνὴρ συνετός, ἔτη τότε
γεγονῶς τετταράκοντα, περὶ φιλοσοφίας καὶ φιλο-
σόφων ἀνδρῶν τοῖς ιδιώταις ἐπίστευσεν καὶ κατὰ
τὰ ὑπ' ἐκείνων λεγόμενα ἐποιεῖτο τὴν αἵρεσιν τῶν
κρειττόνων. οὐ γὰρ ἀξιῶ πιστεῦσαί σοι τοιαῦ-
τα λέγοντι.

13. Нови завјет, Еванђеље по Луки, 4, 1–8

Ἰησοῦς δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου υπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἦγετο ἐν τῷ
πνεύματι ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου. καὶ
οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν ἐπεΐνασεν.
Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ διάβολος, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος.
καὶ ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, Γέγραπται ὅτι Οὐκ ἐπ' ἄρτι μόνῳ ζήσεται ὁ
ἄνθρωπος.

Καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ
χρόνου· καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, Σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν καὶ
τὴν δόξαν αὐτῶν, ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται καὶ ᾧ ἐὰν θέλω δίδωμι αὐτήν· σὺ οὖν ἐὰν
προσκυνήσῃς ἐνώπιον ἐμοῦ, ἔσται σοῦ πᾶσα. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ,
Γέγραπται, Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.

14. Паузанија, Водич по Грчкој, I, 20.3

τοῦ Διονύσου δὲ ἐστὶ πρὸς τῷ θεάτρῳ τὸ ἀρχαιότατον ἱερόν· δύο δὲ εἰσὶν ἐντὸς
τοῦ περιβόλου ναοὶ καὶ Διόνυσοι, ὃ τε Ἑλευθερεὺς καὶ ὃν Ἀλκαμένης ἐποίησεν
ἐλέφαντος καὶ χρυσοῦ. γραφαὶ δὲ αὐτόθι Διόνυσός ἐστιν ἀνάγων Ἥφαιστον ἐς
οὐρανόν· λέγεται δὲ καὶ τάδε ὑπὸ Ἑλλήνων, ὥς Ἥρα ρίψαι γενόμενον Ἥφαιστον,
ὁ δὲ οἱ μνησικακῶν πέμψαι δῶρον χρυσοῦν θρόνον ἀφανεῖς δεσμοὺς ἔχοντα, καὶ
τὴν μὲν ἐπεὶ τε ἐκαθέζετο δεδέσθαι, θεῶν δὲ τῶν μὲν ἄλλων οὐδενὶ τὸν Ἥφαιστον
ἐθέλειν πείθεσθαι, Διόνυσος δὲ— μάλιστα γὰρ ἐς τοῦτον πιστὰ ἦν Ἥφαιστῳ—
μεθύσας αὐτὸν ἐς οὐρανὸν ἤγαγε· ταῦτά τε δὴ γεγραμμένα εἰσὶ καὶ Πενθεὺς καὶ
Λυκοῦργος ὧν ἐς Διόνυσον ὕβρισαν διδόντες δίκας, Ἀριάδνη δὲ καθεύδουσα καὶ
Θησεὺς ἀναγόμενος καὶ Διόνυσος ἦκων ἐς τῆς Ἀριάδνης τὴν ἀρπαγὴν.

15. Πλατων, *Ευτιφρων*, 13e10-14b7

ΣΩ. Εἰπέ δὴ πρὸς Διὸς τί ποτέ ἐστιν ἐκεῖνο τὸ πάγκα-
λον ἔργον ὃ οἱ θεοὶ ἀπεργάζονται ἡμῖν ὑπηρέταις χρώμενοι;

ΕΥΘ. Πολλὰ καὶ καλὰ, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Καὶ γὰρ οἱ στρατηγοί, ὦ φίλε· ἀλλ' ὅμως τὸ κεφά-
λαιον αὐτῶν ῥαδίως ἂν εἴποις, ὅτι νίκην ἐν τῷ πολέμῳ
ἀπεργάζονται ἢ οὐ;

ΕΥΘ. Πῶς δ' οὐ;

ΣΩ. Πολλὰ δέ γ', οἶμαι, καὶ καλὰ καὶ οἱ γεωργοί· ἀλλ'
ὅμως τὸ κεφάλαιον αὐτῶν ἐστιν τῆς ἀπεργασίας ἢ ἐκ τῆς
γῆς τροφή.

ΕΥΘ. Πάνυ γε.

ΣΩ. Τί δὲ δὴ τῶν πολλῶν καὶ καλῶν ἃ οἱ θεοὶ ἀπεργά-
ζονται; τί τὸ κεφάλαιόν ἐστι τῆς ἐργασίας;

ΕΥΘ. Καὶ ὀλίγον σοι πρότερον εἶπον, ὦ Σώκρατες, ὅτι
πλείονος ἔργου ἐστὶν ἀκριβῶς πάντα ταῦτα ὥς ἔχει μαθεῖν·
τόδε μέντοι σοι ἀπλῶς λέγω, ὅτι ἐὰν μὲν κεχαρισμένα τις
ἐπίστηται τοῖς θεοῖς λέγειν τε καὶ πράττειν εὐχόμενός τε
καὶ θύων, ταῦτ' ἐστὶ τὰ ὅσια, καὶ σῶζει τὰ τοιαῦτα τούς τε
ιδίους οἴκους καὶ τὰ κοινὰ τῶν πόλεων· τὰ δ' ἐναντία τῶν
κεχαρισμένων ἀσεβῇ, ἃ δὴ καὶ ἀνατρέπει ἅπαντα καὶ
ἀπόλλυσιν.

16. Σοφοκλο, *Φιλοκτήτης*, 54–69

ΟΔ. Τὴν Φιλοκτῆτου σε δεῖ

ψυχὴν ὅπως λόγοισιν ἐκκλέψεις λέγων.

55

Ὅταν σ' ἐρωτᾷ τίς τε καὶ πόθεν πάρει,
λέγειν Ἀχιλλέως παῖς· τόδ' οὐχὶ κλεπτέον·
πλεῖς δ' ὥς πρὸς οἶκον, ἐκλιπὼν τὸ ναυτικὸν
στράτευμ' Ἀχαιῶν, ἔχθος ἐχθήρας μέγα,
οἷ σ' ἐν λιταῖς στείλαντες ἐξ οἴκων μολεῖν,
μόνην ἔχοντες τήνδ' ἄλωσιν Ἰλίου,
οὐκ ἠξίωσαν τῶν Ἀχιλλείων ὅπλων
ἐλθόντι δοῦναι κυρίως αἰτουμένῳ,
ἀλλ' αὐτ' Ὀδυσσεῖ παρέδοσαν, λέγων ὅς' ἂν
θέλης καθ' ἡμῶν ἔσχατ' ἐσχάτων κακά·
τούτῳ γὰρ οὐδέν μ' ἀλγυνεῖς· εἰ δ' ἐργάσῃ
μὴ ταῦτα, λύπην πᾶσιν Ἀργείοις βαλεῖς·
εἰ γὰρ τὰ τοῦδε τόξα μὴ ληφθήσεται,
οὐκ ἐστὶ πέρσαι σοι τὸ Δαρδάνου πέδον.

60

65

Препоручена литература за кандидате

- Дукат, *Граматика грчког језика*, Школска књига, Загреб, 1983.
- Мартинић-Јерчић, Матковић, *Прометеј*, Школска књига, Загреб, 2003.
- Мартинић-Јерчић, Матковић, Гјурашин, *Прометеј Mythos 1*, Школска књига, Загреб, 2019.
- Мартинић-Јерчић, Матковић, Гјурашин, *Прометеј Epos 2*, Школска књига, Загреб, 2020.
- Мартинић-Јерчић, Матковић, Гјурашин, *Прометеј Logos 3*, Школска књига, Загреб, 2021.
- Мартинић-Јерчић, Матковић, Гјурашин, Малеш, *Прометеј Kosmos 4*, Школска књига, Загреб, 2021.
- Мајнарић, Горски, *Грчко-хрватски рјечник*, Школска књига, Загреб, 1976.
- Мусић, Мајнарић, *Граматика грчког језика*, Школска књига, Загреб, 1980.
- Сабадош, Сиронић, Змајловић, *Chrestomathia Graeca*, Школска књига, Загреб, 2002.
- Сабадош, Сиронић, Змајловић, *Anthologia Graeca*, Школска књига, Загреб, 1971.
- Шваб, *Најлепше приче класичне старине*, Графички завод Хрватске, Загреб, 1984.
- Замаровски, *Јунаци античких митова*, АртРесор, Загреб, 1985.

Препоручена литература за наставнике

- Der kleine Pauly, *Lexikon der Antike in 5 Bänden*, München, 1979. Der neue Pauly, Stuttgart-Weimar, 1996.
- Дукат, *Огледи о грчкој трагедији*, Издавачки центар Ријека, Библиотека Домети, 1981.
- Дукат, *Хомерско питање*, Глобус, Загреб, 1987.
- Есхил – Софокле – Еурипид, *Сабране грчке трагедије*, Врхунци цивилизације, Београд, 1988.
- Херодот, *Историја*, Матица хрватска, Загреб, 2000.
- Јуриц, *Грчка – од митова до античких споменика*, Андромеда, Ријека, 2001.
- Лески, *Историја грчке књижевности*, Голден маркетинг, Загреб, 2001.
- Мусић, *Нацрт грчких и римских старина*, Екс либрис, Загреб, 2002.
- Олала, *Митолошки атлас Грчке*, Голден маркетинг, Загреб, 2007.
- Историја светске књижевности*, II део, Младост, Загреб, 1977.
- Шајн, *Смртни јунак*, Глобус, Загреб, 1989.
- The Oxford Concise Companion to Classical Literature*, Oxford, 1993.
- The Oxford Companion to Classical Civilization*, Oxford, 1998.

The Oxford Classical Dictionary, Oxford, 1996.

The Penguin, Dictionary of Classical Mythology, London, 1990.

Сиронић, *Расправе о хеленској књижевности*, Матица хрватска, Загреб, 1997.

Шкиљан, *Лексикон античких аутора*, Latina & Graeca, Загреб, 1996.

Шкиљан, *Лексикон античких термина*, Latina & Graeca, Загреб, 2003.

Заниновић, *Од Хелена до Хрвата*, Школска књига, Загреб, 1996.

Замаровски, *Откриће Троје*, Глобус, Загреб, 1965.

Замаровски, *Грчко чудо*, Школска књига, Загреб, 1978.

Корисни линкови

<http://www.textkit.com/>

<http://www.gottwein.de/>

<http://scaife.perseus.org/>

<http://www.teacheroz.com/greeks.html>

Онлајн речници

<http://archimedes.fas.harvard.edu/pollux/>

<https://logeion.uchicago.edu/lexidium>

Књижевност

<https://www.ancient-literature.com/>

http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek/index.html

Хомер, коментари

<https://ahcip.chs.harvard.edu/>

<https://homer.library.northwestern.edu/>

ДОДАЦИ

ВОКАБУЛАР

Вокабулар који се налази у каталогу не темељи се на прописаним текстовима, већ је лексичко језгро које кандидатима може да послужи као подсетник и основа за проширивање сопственог вокабулара. Критеријум за уврштавање појединих речи био је учесталост и важност коришћења тих речи у настави.

А

ἄμβροτος 3 i 2 (=ἄβροτος)	бесмртан	ἀδικία, ας, ή	неправда
ἄγαθός 3	добар, честит	ᾄδω	певати
ἄγαλμα, ατος, τό	накит; понос; кип	αεί	увек
ἀγαπάω	волети	ἀήρ, ἀέρος, ή	ваздух
ἀγάπη, ης, ή	љубав	ἀθάνατος 2	бесмртан
ἀγγέλλω	јављати	ἄθλος, ου, ό	борба, надметање; мука
ἄγγελος, ου, ό	гласник	ἀθροίζω	скупљати
ἀγείρω	скупљати; сазивати	αἶθήρ, έρος, ή	етер; небо; ваздух
ἄγκυρα, ας, ή	сидро	αἶμα, ατος, τό	крв
ἀγορά, ᾱς, ή	скупштина, трг	αἶξ, γός, ή/ό	коза; јарац
ἀγορεύω	јавно говорити	αἰρέω	узети, ухватити
ἀγρός, ου, ό	поље	αἰσθάνομαι	опазити, осетити
ἄγω	водити	αἰσχρός 3	ружан, срамотан
ἄγων, ῶνος, ό	игра, такмичење	αἰτέω	молити, тражити
ἄγωνίζομαι	такмичити се, борити се	αἰτία, ας, ή	узрок, кривица
ἄδελφός, ου, ό	брат	ἄκοντίζω	бацати копље
ἀδικέω	чинити криво; бити кривац	ἀκούω	слушати
		ἀκρόπολις, εως, ή	горњи град, тврђава

ἄκρος 3	вишњи, горњи, крајњи	ἄνθρωπος, ου, ό	човек
ἀλγεινός 3	болан, мучан	ἄξιος 3	вредан, достојан
ἄλγος, ους, τό	бол	ἀοιδός, ου, ό	певач
ἀλήθεια, ας, ή	истина	ἀπό (+ gen.)	од
ἀληθεύω	говорити истину	ἀποθνήσκω	умирати
ἀληθής 2	истинит	ἄποινα, ων, τά	откупнина
ἄλλά	али, него	ἀπορία, ας, ή	неприлика
ἄλλος, η, ο	други	ἀργυρότοξος 2	сребролук, Аполонов епитет
ἄλοχος, ου, ή	супруга, жена	ἀργυροῦς, ἄ, οὖν	сребрн
ἀμαρτάνω	промашити; погрешити	ἀρετή, ης, ή	врлина, храброст
ἀμαρτία, ας, ή	грешка, грех	ἀρμονία, ας, ή	веза, спајање; склад
ἀμείβομαι	променити; одговарати	ἀρχή, ης, ή	почетак, власт; покрајина
ἄμπελος, ου, ή	винова лоза	ἄρχω	почињати, владати, заповедати
ἀμφίπολος, ου, ή	слушкиња	ἄρχων, онτος, ό	заповедник
ἀνά (+ ak.)	уз, по	ἀσπίς, ίδος, ή	штит
ἀναβαίνω	узлазити, пењати се	ἄστρ, εος, τό	град (најчешће се односи на Атину)
ἀνάβασις, εως, ή	успон	ἀτιμάζω	срамотити, презирати, не штовати
ἀνάγκη, ης, ή	потреба, сила; судбина	αὐγή, ης, ή	зрак (Сунца)
ἄναξ, ἄνακτος, ό	владар	αὐλός, ου, ό	фрула, свирала
ἀνάπτω	владати	αὐξάνω	повећавати
ἀνδρεία, ας, ή	храброст	αὐτόματος 2	који се сам од себе покреће
ἀνδρεῖος 3	мужеван, храбар	αὐτός, ή, ό	сам, исти, он (у косим падежима)
ἄνεμος, ου, ό	ветар		
ἀνήρ, ἀνδρός, ό	муж, човек, јунак		
ἄνθος, ους, τό	цвет		

ἀφικνέομαι

стићи

βραδύς, εἶα, ὑ

спор

ἄφρων 2

неразуман, луд

βραχύς, εἶα, ὑ

кратак

βροτός, ὁ, ἡ

смртан; супст.

смртник

B

βαθύς, εἶα, ὑ

дубок

βωμός, οὔ, ὁ

жртвеник

βαίνω

ићи, корачати,
ступати

Г

βάλλω

бацати

γάλα, γάλακτος, τό

млеко

βάρβαρος 2

негрчки, варварски

γαμέω

женити се

βαρύς, εἶα, ὑ

тежак

γάμος, ου, ὁ

свадба, брак

βασιλεία, ας, ἡ

краљевина,
краљевска власт

γάρ

наиме, јер

γελάω

смејати се

βασιλεύς, ἕως, ὁ

краљ

γένεσις, εως, ἡ

постанак, рођење

βασιλεύω (+ ген.)

краљевати, владати

γένος, ους, τό

род, племе

βία, ας, ἡ

сила

γεραιός 3

стар; супст. старац

βιβλίον, ου, τό

књига

γέρων, онτος, ὁ

старац

βίβλος, ου, ἡ

књига

γῆ, ἧς, ἡ

земља

βίος, ου, ὁ

живот

γίγας, αντος, ὁ

див

βλάπτω

шкодити, штетити

γίγνομαι

постајати, бити

βλέπω

гледати

γινώσκω

познавати,
спознавати

βοάω

звати

γλαукῶπις, ιδος, ἡ

совоока, сјајноока;
епитет за Атину

βουλεύω

већати, саветовати;
мед. одлучивати

γλαῦξ, κός, ἡ

сова

βουλή, ἧς, ἡ

савет, договор,
одлука; веће

γλυκύς, εἶα, ὑ

сладак

βούλομαι

хтети, желети

γλῶττα, ης, ἡ

језик

βοῦς, βοός, ὁ, ἡ

говедо

γνώμη, ης, ἡ

мишљење, одлука

βοῶπις, ιδος, ἡ

волоока, епитет за
Херу

γονεύς, ἕως, ὁ

родитељ

γόνυ, γόνατος, τό

колело

γράμμα, ατος, τό	слово; књига; пл. књижевност, читање и писање	δημοκρατία, ας, ή	власт народа
γραμματική, ής, ή	граматика	δημος, ου, ό	земља, народ
γράφω	писати	διά (+ gen.)	кроз, преко; (+ ак.) због
γυμνάζω	вежбати	διάδοχος, ου, ό	наследник, заменик
γυμνάσιον, ου, τό	вежбалиште	διαφθείρω	уништавати, пustoшити
γυμνός 3	го; оскудно одевен	διδάσκαλος, ου, ό	учитељ
γυνή, γυναικός, ή	жена	διδάσκω	подучавати
γύψ, γυπός, ό	јастреб	δίδωμι	давати
Δ		διθύραμβος, ου, ό	дитирамб, хорска песма у част Диониса
δαίμων, ονος, ό	божанство, злодух	δίκαιος 3	праведан
δάφνη, ης, ή	ловор	δίκη, ης, ή	правда
δέ	а, али, но	διος 3	боголик; божански; частан
δεῖ	треба	διώκω	(про)гонити
δείδω	плашити се	δοκέω	мислити
δείκνυμι	показивати	δοκεῖ μοι	чини ми се
δεινός 3	страшан	δόξα, ης, ή	мисао, глас, слава
δελφίς, ἱνος, ό	делфин	δόρυ, δόρατος, τό	копље
δένδρον, ου, τό	дрво	δουλεύω	робовати
δεξιός 3	десни	δοῦλος, ου, ό	роб, слуга
δέρμα, ατος, τό	кожа	δουλόω	заробити
δεσμός, οῦ, ό	уже, пл. окови	δρα̃μα, ατος, τό	дело, чин; драма
δεσμώτης, ου, ό	заробљеник; (као придев) свезан, окован	δρόμος, ου, ό	трчање, трка
δεσπότης, ου, ό	господар	δύναμαι	моћи
δέχομαι	примати	δύναμις, εως, ή	сила, снага, моћ

δῶμα, ατος, τό	стан, кућа, дом	ἐλπίς, ίδος, ή	нада, поуздање
δῶρον, ου, τό	дар	ἐμός 3	мој
		ἐν (+dat)	у, на, о, по
		ἐξοδος, ου, ή	излаз; ексода, излазна песма хора у трагедији
Ε			
ἔαρ, ἔαρος, τό	пролеће		
ἐάω	допустити	ἐπεισόδιον, ου, τό	епизода, део
ἐγείρω	будити		трагедије (одговара чиновима)
ἐγώ	ја		
ἐθέλω/θέλω	желети	ἐπί (+ gen.)	на, код, уз, (+ дат.) на, при, код; (+ ак.) на, против, за
ἔθνος, ους, τό	народ		
ἔθος, ους, τό	обичај	ἐπίσταμαι	знати
εἶδος, ους, τό	лик, облик, идеја	ἐπιστήμη, ης, ή	знање
εἶδωλον, ου, τό	лик, прилика, приказа	ἔπομαι	следити
εἰμί	бити	ἔπος, ους, τό	реч, говор, песма
εἶμι	ићи ћу	ἐράω +gen	волети
εἰρήνη, ης, ή	мир	ἐργάζομαι	радити, чинити
εἰς	(+ ак.) у, на, за	ἔργον, ου, τό	дело, посао
ἐκ	(+ ген.) из	ἔρις, ίδος, ή	срџба, љутња, бес
ἐκατόμβη, ης, ή	свечана жртва	ἐρμηνεύς, έως, ό	весник, гласник
ἐκεῖνος, η, о	онај, она, оно	ἐρυθρός 3	црвен
ἐκτεβόλος, 2	далекометни, епитет за Аполона	ἔρχομαι	долазити, ићи
		ἔρως, ωτος, ό	жеља, љубав
ἐλαία, аς, ή	маслина	ἐρωτάω	питати
ἐλαύνω	гонити; јахати; ходати, ићи	ἔσοδος, ου, ή	улаз
ἐλαφος, ου, ό/ή	јелен, кошута	ἐταῖρος, ου, ό	друг, пријатељ
ἐλευθερία, аς, ή	слобода	ἔτερος 3	други (од двојице)
ἐλέφας, αντος, ό	слон	ἔτος, ους, τό	година
		εὖ	добро, ваљано

εὐγενής 2	племенит	ἥρως, ἥρως, ὁ	херој, јунак
εὐδαιμονία, ας, ἡ	срећа, блаженство		
εὐδαίμων, ον	срећан	Η	
εὐρίσκω	налазити, откривати	θάλαμος, ου, ὁ	брачна одаја (спаваћа соба)
εὐχομαι	молити		
εὐώνυμος 2	леви	θάλαττα, ης, ἡ	море
ἐχθρός 3	непријатељски, мрзак	θάνατος, ου, ὁ	смрт
ἔχω	имати, држати	θάπτω	сахрањивати
ἔως, ἕω, ἡ	зора	θαῦμα, ατος, τό	чудо
		θαυμάζω (+ ак.)	чудити се, дивити се
Z			
ζάω	живети	θεά, ᾱς, ἡ	божица
ζεύγνυμι	ујармити	θεάομαι	гледати
ζωή, ῆς, ἡ	живот	θέατρον, ου, τό	позориште, гледалиште
ζώνη, ης, ἡ	појас		
ζῶον, ου, τό	животиња	θεός, οὔ, ὁ	бог
		θεραπεύω	неговати, лечити, штовати
H			
ἥβη, ης, ἡ	младост	θερμός 3	врућ, топао
ἡγεμών, ὄνος, ὁ	вођа, заповедник	θέρος, ους, τό	лето
ἡγέομαι	водити, бити вођа	θέω	трчати
ἥδη	већ	θήρ, θηρός, ὁ / θηρίον, ίου τό	звер, животиња
ἡδονή, ῆς, ἡ	наслада, радост	θηράω / θηρεύω	ловити
ἡδύς, εἶα, ύ	угодан	θησαυρός, οὔ, ὁ	благо
ἦκω	дошао сам, овде сам	θνήσκω	умирати
ἥλιος, ίου, ὁ	Сунце	θνητός 3	смртан
ἡμεῖς	ми	θρίξ, τριχός, ἡ	длака, коса
ἡμέρα, ας, ἡ	дан	θυγάτηρ, τρός, ἡ	кћер
ἡμέτερος 3	наш		

θυμός, οὔ, ό	срце, душа	καί	и, па
θύω	жртвовати	καιρός, οὔ, ό	права, мера, згодан час
θώραξ, ακος, ό	оклоп	καίω	палити
I		κακός 3	зао
ιατρός, οὔ, ό	лекар	κάλαμος, ου, ό	трска
ἴδιος 3	сопствен	καλέω	звати
ἱερεύς, έως, ό	свештеник	κάλλος, ους, τό	лепота
ἱερός 3	свет	καλός 3	леп
ἦμι	слати	καλύπτω	покривати, застирати
ἱκάνω/ἴκω	долазити	κάματος, ου, ό	умор, мука
ἱκετεύω	бити прибегица	κάμηλος, ου, ό/ή	камила
ἱκέτις, ιδος, ή / ἱκέτης, ου, ό	прибегиц	καρδία, ας, ή	срце
ἵνα	да (намерни везник)	καρπός, οὔ, ό	плод
ἵππεύς, έως, ό	коњаник, витез	каσίγνητος 3	братски, супст. брат, сестра
ἵππος, ου, ό/ή	коњ, кобила	κατά (+ gen.)	са, доле, низ; (+ ак.) кроз, према, дуж
ἴσος 3	једнак, исти	καταβαίνω	силазити
ἴστημι	ставити	κατάβασις, εως, ή	силазак
ἱστορία, ας, ή	испитивање, историја	κατάλογος, ου, ό	списак, именик
ἰχθύς, ύος, ό	риба	κέαρ, κέαρως, τό/κῆρ, κῆρος, τό	срце
K		κεῖμαι	лежати
καθαίρω	чистити, прати	κελεύω	заповедати
κάθαρσις, εως, ή	катарза, прочишћење	κενός 3	празан
κάθημαι/ καθίζομαι	седети	κέρας, ως, τό	рог; крило војске
		κεφαλή, ῆς, ή	глава
		κήρυξ, υκος, ό	гласник

κιθάρα, ας, ή	китара, жичани инструмент	κρίνω	просудити, судити
κιθαρωδός, οὔ, ό	китарач, певач уз китару	κριτής, οὔ, ό	судац
κινδυνεύω	излагати се опасности	κρύπτω	сакривати
κίνδυνος, ου, ό	опасност	κτάομαι	стецати
κινέω	покретати; мицати	κτείνω	убијати
κίω	ићи	κτῆμα, ατος, τό	иметак; пл. благо
κλαίω	плакати	κύκλος, ου, ό	круг
κλεινός 3	славан	κύριος, ου, ό	господар, господин
κλέος, ους, τό	слава	κύων, κυνός, ό/ή	пас, куја
κλέπτω	красти	κώμη, ης, ή	село
κνημίς, ἶδος, ή	назувак	κωμωδία, ας, ή	комедија, весела игра
κοινός 3	заједнички	λαβύρινθος, ου, ό	лабиринт
κόμη, ης, ή	коса	λαμβάνω	узимати, примати
κόπτω	ударати, тући, посећи, убити	λαμπάς, άδος, ή	бакља, луч, зубља; светиљка
κόραξ, ακος, ό	гавран	λαμπρός 3	сјајан
κόρη, -ης, ή	девојка	λανθάνω	бити скривен
κορυθαίολος 2	сјајношлемац (Хектор)	λαός, οὔ, ό	народ
κόρυς, υθος, ή	кацига с перјаницом	λέγω	говорити, причати
κοσμέω	украсити, уредити	λείπω	остављати
κόσμος, ου, ό	распоред, ред, накит	λευκός 3	бео
κράνος, ους, τό	кацига	λευκώλενος 2	белорук
κρατήρ, ἥρος, ό	врч; котлина, кратер	λέων, онτος, ό	лав
κράτος, ους, τό	снага	λιμήν, ένος, ό	лука
		λόγος, ου, ό	реч, говор
		λοιμός, οὔ, ό	кута
		λούω	прати, купати
		λύκος, ου, ό	вук

λυπέω	жалостити; (мед.) туговати	μετά	(+ ген.) са; (+ дат.) међу; (+ ак.) после, иза
λύπη, ης, ή	туга		
λύω	одрешити, ослободити	μέτρον, ου, τό	мера
		μέτωπον, ου, τό	чело
		μή	не, да не
		μῆνις, ιος, ή	срџба
		μήτηρ, τρός, ή	мајка
μάθημα, ατος, τό	наук, знање, учење	μηχανή, ης, ή / μηχάνημα, ατος, τό	изум, машина
μαθητής, ου, ό	ученик		
μακρός 3	дуг	μυμνήσκομαι	сећати се
μάλα	врло, веома, радо	μυμνήσκω	подсећати
μανθάνω	учити	μισέω	мрзети
μάντις, εως, ό	врач	μνήμη, ης, ή	памћење, спомен, сећање
μάρτυς, υρος, ό/ή	сведок	μοῖρα, ας, ή	судбина; део
μάχαιρα, ας, ή	мач	μόνος 3	једини, сам
μάχη, ης, ή	битка	μορφή, ης, ή	облик
μάχομαι	борити се	μῦθος, ου, ό	мит, прича
μικρός 3	мален	μῦς, μυός, ό	миш
μέγαρον, ου, τό	дворана, соба; светиште (део храма)		
μέγας, μεγάλη, μέγα	велик		
μείγνυμι	мешати	ναίω	становати
μέλας, μέλαινα, μέλαν	црн	ναυμαχία, ας, ή	поморска битка
μέλιττα, ης, ή	пчела	ναῦς, νεώς, ή	лађа
μέλος, ους τό	лирска песма	ναύτης, ου, ό	морнар
μένω	остајати, чекати	νεανίας, ου, ό	младић
μέσος 3	средњи	νεκρός 3	мртав
		νέμω	делити

N

νέος 3	млад, нов	οἰκία, ας, ή	кућа
νεφέλη, ης, ή	облак	οἶκος, ου, ό	кућа
νῆσος, ου, ή	острво	οἶνος, ου, ό	вино
νικάω	победити, бити победник	οἶς, οἶός, ό/ή	овца
νίκη, ης, ή	победа	οἶχομαι	отићи, отпутовати
νοέω	мислити	οἶω, οἶομαι	мислити
νομίζω	сматрати, обичавати	οἰωνός, ου, ό	птица (грабежљивица – јастреб, орао)
νόμος, ου, ό	закон	ὄλεθρος, ου, ό	пропаст
νόσος, ου, ή	болест	ὀλίγος 3	мален
νόστος, ου, ό	повратак	ὀλλυμι	упропаштавати, кварити
νοῦς, νοῦ, ό	памет; мишљење	ὅλος 3	читав
νῦν	сада	ὁμοῖος 3	једнак
νύξ, νυκτός, ή	ноћ	ὁμολογέω	слагати се
Ξ	гостопримство	ὄνειρος, ου, ό	сан
		ὄνομα, ατος, τό	име
		ὀνομάζω	називати
		ὀνομαστός 3	знаменит
ξενία, ας, ή	туђ, стран; супст. странац, гост	ὀπλίτης, ου, ό	тешко наоружани пешак
ξένος 3		ὄπλον, ου, τό	оружје
ξίφος, ους, τό		ὀράω	гледати
Ο	овај, ова, ово	ὀρθός 3	усправан
		ὀρμάω	кретати, терати
		ὄρνις, ιθος, ό/ή	птица
		ὄρος, ους, τό	брдо, планина
		ὀρχήστρα, ας, ή	орхестра, део позоришта
ὅδε, ἥδε, τόδε	пут		
ὁδός, ου, ή			
ὁδοῦς, όντος, ό			
οἶδα			
οἰκείος 3			
οἰκέω			
	зуб		
	знати		
	кућни, домаћи		
	становати		

ὅς, ἥ, ὅ	који, која, које	παρέχω	пружати, дати
ὅσος 3	колики	παρθένος, ου, ἡ	девица, девојка
ὁστοῦν, οὔ, τό	кост	πάροδος, ου, ἡ	парода, улазна
ὅτε	кад		песма хора у
ὅτι	да		трагедији
οὐ (οὐκ, οὐχ/ί/)	не	πᾶς, πᾶσα, πᾶν	сав, сваки
οὐδείς, -μία, -έν	ниједан	πάσχω	трпети
οὐρανός, οὔ, ὅ	небо	πατήρ, πατρός, ὁ	отац
οὔς, ὠτός, τό	ухо	πατρίς, ἰδος, ἡ	отаџбина
οὗτος, αὕτη, τοῦτο	тај, та, то	παύω	престати
ὄφθαλμός, οὔ, ὅ	око	πεδῖον, ἰου, τό	равница
ὄψις, εως, ἡ	гледање, вид, око	πείθω	наговарати, уверавати; мед. слушати, покоравати се
Π			
παιδαγωγός, ου, ὁ	педагог, васпитач	πέμπω	слати
παιδεία, ας, ἡ	васпитање	πέρθω	разарати
παιδεύω	васпитати	περί (+ gen.), (+ dat.)	око, о
παίζω	играти се	πέτρα, ας, ἡ	стена
παῖς, παιδός, ὁ/ἡ	дете, дечак, девојчица	πικρός 3	горак
πалаῖός 3	стар	πίνω	пити
πάνδημος 2	јавни, општи, народни	πίπτω	падати, погинути
παρά (+ дат.), (+ ак.)	уз, покрај	πιστεύω	веровати
παρασάγγης, ου, ὅ	персијска миља – 5,5 km	плέω	пловити
παρασκευάζω	припремати	πλοῖον, ου, τό	сплав, брод
πάρεμι	бити присутан	πλουτίζω	обогатити
παρελαύνω	превалити	πλούτος, ου, ὅ	богатство
		πνέω	дувати
		ποδάρκης 2	брзоноги
		ποιέω	чинити
		ποιητής, οὔ, ὅ	песник

ποικίλος 3	шарен	ρίπτω	бацати
πολεμέω	ратовати	ρίς, ρίνός, ή	нос, рило
πολέμιος, ου, ό	непријатељ	ρόδοδάκτυλος, 2	ружопрст, епитет за Зору (Нώς)
πόλεμος, ου, ό	рат	ρόδον, ου, τό	ружа
πόλις, εως, ή	град, држава		
πολίτης, ου, ό	грађанин		
πολυμήχανος 2	домишљат		
πολύς, πολλή, πολύ	многои	Σ	
πολύτροπος 2	лукав, окретан, вешт	σατράπης, ου, ό	сатрап
πολύφρων, оνος, ό	мудар, врло разборит	саφής 2	јасан
πορεύομαι	путовати	σημα, тос, τό	знак
ποταμός, οὔ, ό	река	σιγάω	ћутати
πόντια, ας, ή	госпођа, госпа, господарица	σκηνή, ης, ή	шатор, позорница
πούς, ποδός, ό	нога	σκήπτρον, ου, τό	жезло
πραγμα, аτος, τό	дело, посао	σκοπέω	посматрати, гледати
πράττω	чинити, радити	σός 3	твој
πρέσβυς, ό	стар	σοфіά, ας, ή	мудрост
προдότης, ου, ό	издајник	софός 3	мудар; супст. мудрац
прόλογος, ου, ό	пролог, уводни део трагедије	спείρω	сијати
πρός	(+ дат.) код, (+ ак.) према	σταθμός, οὔ, ό	станица, постаја
πρῶτος 3	први	στάσιμον, ου, τό	стасимон, стајаћа песма хора у трагедији
πτερόν, οὔ, τό	перо, крило	στέλλω	слати
πῦρ, πυρός, τό	ватра	στέργω	волети, љубити
		στέφανος, ου, ό	венац
		στέφω	овенчати
		στῆθος, ους, τό	груди

στήλη, ης, ή	ступ, спомен – ступ (надгробни)	τάφος, ου, ό / ταφή, ης, ή	гроб
στόμα, ατος, τό	уста	ταχύς, εἶα, ύ	брз
στράτευμα, ατος, τό	војска	τε	и
στρατεύω	ратовати	τείχος, ους, τό	зид(ине)
στρατηγέω	бити војсковођа	τέκνον, ου, τό	дете
στρατηγός, ου, ό	војсковођа	τελευτή, ης, ή	завршетак, крај
στρατιώτης, ου, ό	војник	τέμνω	резати
στρατόπεδον, ου, τό	војни табор	τέρπω	веселим
στρέφω	окретати	τέττιξ, ιγος, ό	цврчак
σύ	ти	τέχνη, ης, ή	уметност, вештина
συμμαχία, ας, ή	савезништво	τίθημι	стављати
σύμμαχος, ου, ό	савезник, саборац	τίκτω	рађати
сύν (+ dat)	с, са	τιμάω	частити
σφαῖρα, ας, ή	кугла, лопта	τιμή, ης, ή	част, цена
σχῆμα, тος, τό	облик	τις, τι	неко, нешто
σχολή, ης, ή	мир, доколица, школа	τίς, τί	ко?, шта?
σώζω	спашавати	τομή, ης, ή	резање, рез; одсечени део
σῶμα, ατος, τό	тело	τόξον, ου, τό	лук, лук и стрелице
σωτήρ, ηρος, ό	спаситељ	τόπος, ου, ό	место, прилика
σώφρων 2	мудар, разборит	τράγος, ου, ό	јарац
Т		τραγωδία, ας, ή	трагедија, озбиљна драма
	τάλας, τάλαινα, τάλαν	τρέπω	окретати, одбијати
	τάξις, εως, ή	τρέφω	хранити
	τάττω	τρέχω	трчати
	ταῦρος, ου, ό	τριήρης, ους, ή	тријера, трирема, тровесларка

τρόπος, οὔ, ὁ	нарав, ћуд, карактер	φθόνος, ου, ὁ	завист
τυγχάνω	постићи; догодити се	φιλέω	воleti
τύπτω	ударати	φιλία, ας, ή	пријатељство
τυφλός 3	слеп	φίλος 3	драг, мио; супст. пријатељ
τύχη, ης, ή	догађај, судбина, срећа	φιλοσοφία, ας, ή	филозофија, љубав према мудрости

Υ

ὔβρις, εως, ή	обест	φοβέω	плашити
ὔδωρ, ὕδατος, τό	вода	φόβος, ου, ὁ	страх
υἷος, οὔ, ὁ	син	φοῖβος 3	сјајан
ὔλη, ης, ή	шума	φοῖνιξ, ικος, ὁ/ή	гримизан; (супст.) гримизна боја
ύμεῖς	ви	φονεύω	убити
ύμέτερος, 3	ваш	φόνος, -ου, ὁ	убиство
ύμνος, ου, ὁ	химна, хвалоспев	φρήν, φρενός, ή	срце, душа, ум, разум
ύπέρ	(+ ген.) за, преко, изнад, (+ ак.) преко	φρονέω	мислити
ύπνος, ου, ὁ	сан	φυγή, ης, ή	бег
ύπό	(+ ген.) од, испод, ради, (+ дат.) под	φυλάττω	чувати
		φύλλον, ου, τό	лист
		φύσις, εως, ή	природа, нарав
		φυτόν, οὔ, τό	биљка
		φύω	родити
		φωνέω	говорити
		φωνή, ης, ή	глас

Φ

φαίνω	показивати
φάλαγξ, γγος, ή	фаланга – бојни ред
φάρмаκον, ου, τό	лек, отров
φέρω	носити, подносити
φεύγω	бежати
φημί	говорити

Χ

χαίρω	радовати се, поздрављати
χαλεπός 3	тежак
χαλκούς, η, οὔν	месингани

χάρις, ιτος, ή	љубав, милост	χώρα, ας, ή	простор, место, земља
χειμών, ὠνος, ό	зима, олуја		
χείρ, χειρός, ή	рука	χωρέω	макнути се, ићи напред
χέω	лити		
χθών, χθονός, ή	земља		
χιτών, ὠνος, ό	хитон – хаљина без рукава; оклоп		
χορεύω	плесати	ψευδής 2	лажан
χορηγός, ου, ό	корифеј, вођа хора	ψεύδω	варати; мед. лагати
χορός, οῦ, ό	коло, плес, хор	ψήφισμα, τος τό	закључак
χράομαι	употребљавати, требати	ψυχή, ης, ή	душа
χρή	треба		
χρῆμα, ατος, τό	ствар; пл. иметак, новац	Ω	
χρηστός, 3	користан	ῥδή, ης, ή	песма
χρίω	мазати	ῥρα, ας, ή	доба
χρόνος, ου, ό	време	ῥς	како, као, јер, кад + да (изрично и намерно)
χρυσούς, η, οῦν	златан	ῥψ, ῥπός, ό	око, вид, лице (код Хомера)
χρῶμα, τος, τό	боја		

ИМЕНА

Α

Ἀγαμέμνων, ονος, ό	Агамемнон, микенски краљ, вођа Грка под Тројом
Ἀθηνᾶ, ᾶς, ή	Атина, божица
Ἀθῆναι, ὦν, αἱ	Атина, град у Атици
Ἀθηναῖος, з	атински; супст. Атињанин
Αἴας, αντος, ό	Ајант
Ἄιδης, ου, ό	Хад, бог подземља; персонификација за подземни свет
Αἰγέυς, έως, ό	Егеј, атински краљ, отац Тезејев; по њему названо Егејско море
Αἴγισθος, ου, ό	Егист, Агамемнов братић, с Клитемнестром убио Агамемнона
Αἴγυπτος, ου, ή	Египат, земља на Нилу
Αἰσχύλος, ου, ό	Есхил, грчки трагичар
Ἀκαδήμεια, ας, ή	Академија, Платонова школа
Ἀλέξανδρος, ου, ό	друго име Тројанца Париса; Александар Македонски (Велики)
Ἀλκαῖος, ου, ό	Алкеј, лирски песник
Ἄνδρομάχη, ης, ή	Андромаха, Хекторова жена
Ἀντιγόνη, ης, ή	Антигона, Едипова и Јокастина кћи
Ἀπόλλων, ωνος, ό	Аполон, син Зевса и Лете, бог прорицања
Ἀργοναῦται, ὦν, οἱ	Аргонаути
Ἄργος, ους, τό	Арг, град у Арголиди
Ἄρης, εως, ό	Арес, бог рата
Ἀριάδνη, ης, ή	Аријадна, критска принцеза; Миносова кћи; помагала Јазону да уђе у лавиринт
Ἀρίων, ονος, ό	Арион, легендарни песник с Лезба
Ἀριστοτέλης, ους, ό	Аристотел, грчки филозоф
Ἀρταξέρξης, ου, ό	Артаксеркс, Ксерксов брат
Ἄρτεμις, ιδος, ή	Артемида, божица лова

Ἀστυάναξ, ακτος, ό
 Ἀσκληπιός, ου, ό
 Ἀτρείδης, ου, ό
 Ἀττική, ἥς, ἡ
 Ἀφροδίτη, ης, ἡ
 Ἀχαιοί, ὦν, οἱ
 Ἀχιλλεύς, έως, ό

Астијанакт, син Хектора и Андромахе
 Асклепије, бог лекаства
 Атрејевић, Агамемнон и Менелај
 Атика, покрајина у Грчкој (Атина гл. град)
 Афродита, божица љубави и лепоте, Аполонова сестра
 Ахејци, Грци
 Ахил, син Пелеја и Тетиде, вођа Мирмидонаца, највећи грчки јунак

В

Βάκχος, ου, ό
 Βοιωτία, ας, ἡ

Бахус, епитет Дионисов
 Беотија, покрајина у северозападној Грчкој

Δ

Δαναΐδες, ἴδων, αἱ
 Δαναοί, ὦν, οἱ
 Δαίδαλος, ου, ό
 Δαρειός, ου, ό
 Δελφοί, ὦν, οἱ
 Δήλος, ου, ἡ
 Δημήτηρ, Δήμητρος, ἡ
 Δημοσθένης, ους, ό
 Διομήδης, ους, ό
 Διόνυσος (Διώνυσος), ου, ό
 Διονύσια, ων, τά

Данаиде, Данајеве кћери
 Данајци, Грци
 Дедал, атински архитекта, градитељ познатог лавиринта на Криту
 Дарије, персијски краљ
 Делфи, Аполоново пророчиште у покрајини Фокиди
 Дел, кикладско острво у Егејском мору; родно место Аполона и Артемиде
 Деметра, заштитница жита, Персефонино мајка
 Демостен, грчки говорник
 Диомед, јунак под Тројом
 Дионис, син Зевса и Семеле, бог винове лозе; заштитник трагедије
 дионизије, светковине у част Диониса

Ε

Ἑκάβη, ης, ἡ
 Ἑκτωρ, ορος, ό

Хекаба, Пријамова супруга, тројанска краљица
 Хектор, син Пријама и Хекабе, највећи тројански јунак

Ἑλλάς, ἄδος, ἡ	Грчка
Ἕλλην, ηνος, ὁ	Грк
Ἑλληνικός 3	грчки
Ἑλένη, ης, ἡ	Хелена, кћи Зевса и Леде, жена Менелајева
Ἐπίδαυρος, ου, ἡ	Епидаурус, град у Арголиди са знаменитим позориштем
Ἐπιμηθεύς, έως, ὁ	Епиметеј, Прометејев брат
Ἑρις, ιδος, ἡ	Ерида, божица срџбе
Ἑρμῆς, ου̎, ὁ	Хермес, син Зевса и Маје, гласник богова
Ἔρως, ωτος, ὁ	Ерос, бог љубави
Ἑτεοκλῆς, -έους, ὁ	Етеокле, лично име
Ἐφιάλτης, ου, ὁ	Ефијалт, издајица грчке војске у Битци код Термопила
Εὐρυδίκη, ης, ἡ	Еуридика, Орфејева жена
Εὐριπίδης, ου, ὁ	Еурипид, грчки трагичар
Εὐρύκλεια, ας, ἡ	Еуриклеја, кључарка у Одисејевој кући
Εὐρώπη, ης, ἡ	Европа, кћи Фениксова; девојка коју је Зевс отео и однео на Крит

Z

Ζεύς, Διός, ὁ	Зевс, врховни грчки бог
---------------	-------------------------

H

Ἥλέκτρα, ας, ἡ	Електра, кћи Агамемнона и Клитемнестре
Ἥλιος, ίου, ὁ	Хелиос, краљ Сунца
Ἥρα, ας, ἡ	Хера, Зевсова сестра и супруга
Ἡρακλῆς, κλέους, ὁ	Херакле, највећи грчки јунак, син Зевса и Алкмене
Ἡρόδοτος, ου, ὁ	Херодот, грчки историчар (родом из Халикарнаса)
Ἥφαιστος, ου, ὁ	Хефест, син Зевса и Хере, ковач и оружар богова
Ἥχώ, ους, ἡ	Јека (персонификована богиња јеке)

Θ

Θεμιστοκλῆς, έους, ὁ	Темистокле, атински војсковођа
Θῆβαι, ὦν, αἱ	Теба, град у Беотији

Θησεύς, έως, ό	Тезеј, атински
Θουκυδίδης, ου, ό	Тукидид, грчки историчар
Θράκη, ης, ή/Θράκιος 3	Тракија, покрајина у Северној Грчкој/трачки

I

Ίάσων, ονος, ό	Јазон, вођа Аргонаута
Ίησοῦς, οῦ, ό	Исус
Ίθάκη, ης, ή	Итака, острво у Јонском мору, Одисејева отаџбина
Ίλιον, ίου, τό	Илиј, Троја
Ίππόλυτος, ου, ο	Хиполит, син Тезејев, Федрин посинак
Ίσμήνη, ης, ή	Исмена, сестра Антиголина
Ίσσα, ης, ή	Вис
Ίφιγένεια, ας, ή	Ифигенија, кћи Агамемнона и Клитемнестре

K

Καλυψώ, οῦς, ή	Калипса, кћи Атлантова, нимфа, живела на острву Огигији
Κάλχας, άντος, ό	Калхант, врач
Κίρκη, ης, ή	Кирка, кћи Хелиоса и Персе, нимфа, чаробница с острва Ееје
Κλυταμνήστρα, ας, ή	Клитемнестра, Агамемнонова жена
Κνωσός, οῦ, ή	Кнос
Κρέων, οντος, ό	Креонт, краљ Тебе након Лајеве смрти
Κρήτη, ης, ή	Крит, острво у Егејском мору
Κύκλωψ, ωπος, ό	Киклоп
Κῦρος, ου, ό	Кир, персијски владар

Λ

Λάιος, ίου, ό	Лај, тебански краљ, Едипов отац
Λέσβος, ου, ή	Лезбос, острво у Егејском мору, родно место Сапфе
Λεωνίδας, ου, ό	Леонида, спартански заповедник у Термопилској битци
Λητώ, οῦς, ή	Лета, мајка Аполона и Артемиде

M

Μήδεια, ας, ή
Μήδος, ου, ό
Μίμνερμος, ου, ό
Μίνως, ωος, ό
Μοῦσα, ης, ή
Μυκῆναι, ὦν, αῖ

Медеја, Јазонова жена
Међанин (Персијанац)
Мимнермо, елeгијски песник
Минос
Муза
Микена, град у Арголиди, Агамемнонова престоница

N

Νάξος, ου, ή,
Ναυσικάα, ας, ή
Νέστωρ, ορος, ό
Νίκη, ης, ή

Накс, кикладско острво у Егејском мору; место одакле је Дионис отео Аријадну
Наусикаја, феачка принцеза
Нестор, најстарији и најмудрији јунак у Тројанском рату
Ника, придев Атине

E

Ξενοφῶν, ὦντος, ό
Ξέρξης, ου, ό

Ксенофон, грчки историчар
Ксеркс, син Даријев; краљ Персије

O

Ὅδυσσεύς, έως, ό
Οἰδίπους, ποδος, ό
Ὅλυμπος, ου, ό
Ὀλυμπία, ας, ή
Ὅμηρος, ου, ό
Ὁρέστης, ου, ό

Одисеј, син Лаертов, краљ Итаке
Едип, син Лаја и Јокасте, митски јунак
Олимп, планина у Тесалији, митско седиште богова
Олимпија, град у Елиди; Зевсово светиште
Хомер, грчки песник
Орест, син Агамемнона и Клитемнестре

Π

Παλλάς, ἄδος, ή	Палада (Атина)
Πάρις, ἰδος/ιος, ό	Парис, тројански принц
Παρνασσός, οὔ, ό	Парнас, планина у Фокиди (пребивалиште Муза)
Πάρος, ου, ή	Пар, кикладско острво у Егејском мору
Παρύσατις, ἰδος, ή	Парисатида, жена Дарија, персијског краља
Πάτροκλος, ου, ό	Патрокло, Ахилејев верни пријатељ
Περικλῆς, έους, ό	Перикле, атински државник
Πηληϊάδης, ου, ό	Пелејевић, Ахилејев надимак
Πηνελόπη, ης, ή	Пенелопа, Одисејева верна супруга
Πίνδαρος, ου, ό	Пиндар, лирски песник
Πλάτων, ωνος, ό	Платон, грчки филозоф
Πολύφημος, ου, ό	Полифем, Киклоп
Πολυνείκης, ου, ό	Полиник, Антигонин брат
Ποσειδών, ὠνος, ό	Посејдон, бог мора
Πρίαμος, ου, ό	Пријам, тројански краљ
Προμηθεύς, έως, ό	Прометеј
Πρωταγόρας, ου, ό	Протагора, грчки софист

Ρ

Ρόδος, ου, ή	Родос, острво у Егејском мору
Ρώμη, ης, ή	Рим, град у Италији

Σ

Σάμος, ου, ή	Сам, острво у Егејском мору
Σαπφώ, οὔς, ή	Сапфо, лирска песникиња с Лезба
Σοφοκλῆς, έους, ό	Софокле, грчки трагичар
Σπάρτη, ης, ή	Спарта, покрајина и истоимени град у Лакедомону; престоница Менелајева
Σικελία, ας, ή	Сицилија
Σωκράτης, ους, ό	Сократ

Τ

Τειρεσίας, ου, ό
Τηλέμαχος, ου, ό
Τισσαφέρνης, ου, ό
Τροία, ας, ή
Τρώες, Τρώων, οί
Τυρταῖος, ου, ό

Τиресија, тебански врач
Телемах, син Одисеја и Пенелопе
Тисаферн, персијски сатрап
Троја
Тројанци
Тиртеј, елегиијски песник

Φ

Φάρος, ου, ή
Φιλοκτήτης, ου, ό
Φοῖβος, ου, ό

Хвар, колонија Грка с острва Пара
Филоктет, познати стрелац из Тројанског рата; поседовао
Хераклов лук и стреле
Феб (Аполон)

Χ

Χριστός, ου, ό

Христ, Помазаник

ТАБЛИЦЕ ГЛАГОЛА

У 9., 10. и 11. табели налазе се глаголи чија је врха ученицима олакшати понављање грчког глаголског система.

Табела 9. Глаголи према завршном гласу основе (*verba vocalia, verba muta u verba liquida*)

ПРЕЗЕНТ	ЗНАЧЕЊЕ	ОСНОВА	ФУТУР	АОРИСТ
θηράω	ловити	θηρα-	θηράσω	ἐθήρασα
τιμάω	частити	τιμα-	τιμήσω	ἐτίμησα
ποιέω	чинити	ποιε-	ποιήσω	ἐποίησα
δουλόω	заробљавати	δουλο-	δουλώσω	ἐδούλωσα
καλέω	звати	καλε-/κλη-	καλῶ	ἐκάλεσα
κελεύω	заповедати	κελευ-	κελεύσω	ἐκέλευσα
ἀκούω	чути	ἀκου-	ἀκούσομαι	ἤκουσα
ἄγω	водити	ἄγ-	ἄξω	ἤγαγον
φεύγω	бежати	φυγ-	φεύξομαι	ἔφυγον
ἄρχω	владати	ἄρχ-	ἄρξω	ἤρξα
πράττω	радити, чинити	πραγ-	πράξω	ἔπραξα
τάττω	ређати	ταγ-	τάξω	ἔταξα
πέμπω	слати	πεμπ-	πέμψω	ἔπεμψα
γράφω	писати	γραφ-	γράψω	ἔγραψα
βλάπτω	шкодити	βλαβ-	βλάψω	ἔβλαψα
θάπτω	покапати	ταφ-	θάψω	ἔθαψα
κόπτω	ударати	κοп-	κόψω	ἔκοψα
ρίπτω	бацати	ρίп-	ρίψω	ἔρριψα
κλέπτω	красти	κλεп-	κλέψω	ἔκλεψα
τρέφω	хранити	τρεφ-	θρέψω	ἔθρεψα
πείθω πείθομαι	наговарати слушати	πιθ-	πείσω πείσομαι	ἔπεισα
ψεύδω ψεύδομαι	варати лагати	ψευδ-	ψεύσω ψεύσομαι	ἔψευσα ἔψευσάμην
γυμνάζω	вежбати	γυμναδ-	γυμνάσω	ἐγύμνασα
σώζω	спашавати	σῶδ-, σω-	σώσω	ἔσωσα
καθαίρω	чистити	καθαρ-	καθαρῶ	ἐκάθηρα
φαίνω φαίνομαι	показивати показивати се	φαν-	φανῶ φаноῦμαι	ἔφηνα
ἀγγέλλω	јављати	ἀγγελ-	ἀγγελῶ	ἤγγειλα
στέλλω	слати	στελ-	στελῶ	ἔστειλα

ΠΕΡΦΕΚΑΤ	ΠΕΡΦΕΚΑΤ Μ-Π.	ΑΟΡΙΣΤ ΠΑΣ.	ΓΛΑΓ. ΠΡΙΔ.
τεθήρακα	τεθήραμαι	ἐθηράθην	θηρατός
τετίμηκα	τετίμημαι	ἐτιμήθην	τιμητός
πεποίηκα	πεποίημαι	ἐποιήθην	ποιητός
δεδούλωκα	δεδούλωμαι	ἐδουλώθην	δουλωτός
κέκληκα	κέκλημαι	ἐκλήθην	κλητός
κεκέλευκα	κεκέλευμαι	ἐκελεύσθην	κελευστός
ἀκήκοα	(ἤκουσμαι)	(ἤκούσθην)	ἀκουστός
ἤχα	ἤγμαι	ἤχθην	ἄκτός
πέφευγα			
ἤρξα	ἤρξμαι	ἤρχθην	ἄρκτός
πέπραγα	πέπραγμαι	ἐπράχθην	πρακτός
τέταχα	τέταγμαι	ἐτάχθην	τακτός
πέπομφα	πέπεμμαι	ἐπέμφθην	πεμπτός
γέγραφα	γέγραμμαι	ἐγράφην	γραπτός
βέβλαφα	βέβλαμμαι	ἐβλάβην	βλαπτός
(τέταφα)	τέθαμμαι	ἐτάφην	θαπτός
κέκοφα	κέκομμαι	ἐκόπην	κοπτός
ἔρριφα	ἔρριμαι	ἐρρίφθην	ρίπτός
κέκλοφα	κέκλεμμαι	ἐκλάπην	κλεπτός
τέτροφα	τέθραμμαι	ἐτράφην	θρεπτός
πέπεικα πέποιθα	πέπεισμαι	ἐπείσθην	πειστός
ἔψευκα	ἔψευσμαι	ἐψεύσθην	ψευστός
γεγύμνακα	γεγύμνασμαι	ἐγυμνάσθην	γυμναστός
σέσωκα	σέσωσμαι	ἐσώθην	ἄ-σωτος
κεκάθαρκα	κεκάθαρμαι	ἐκαθάρθην	καθαρτός
πέφαγκα πέφηνα	πέφασμαι	ἐφάνθην ἐφάνην	ἄ-φαντος
ἤγγελκα	ἤγγελμαι	ἤγγέλθην	ἀγγελτός
ἔσταλκα	ἔσταλμαι	ἐστάλην	σταλτέον

ΠΡΕЗЕНΤ	ЗНАЧЕЊЕ	ОСНОВА	ΦУТУΡ	ΑΟΡΙСТ
σπείρω	кварити	σπερ-	σπερῶ	ἔσπειρα
διαφθείρω	убијати	δια-φθερ-	διαφθερῶ	διέφθειρα
ἀποκτείνω	будити	ἀπο-κτεν-	ἀποκτενῶ	ἀπέκτεινα
ἐγείρω	судити	ἐγερ-	ἐγερῶ	ἤγειρα
κρίνω	бацати	κριν-	κρινῶ	ἔκρινα
βάλλω	bacati	βαλ-/ βλη-	βαλῶ	ἔβαλον

Τабела 10. Глаголи на -μι

ΠΡΕЗЕНΤ	ЗНАЧЕЊЕ	ОСНОВА	ΦУТУΡ	ΑΟΡΙСТ
τίθημι	метати	τι-θε-	θήσω	ἔθηκα
δίδωμι	дати	δι-δο-	δώσω	ἔδωκα
ἵημι	слати	ί-ε-	ἦσω	ἦκα
ἵστημι	стављати	ί-στα-	στήσω στήσομαι	ἔστησα ἔστην
φημί	говорити	φα-	φήσω	ἔφησα
δείκνυμι	показивати	δεικ-	δείξω	ἔδειξα
κέραννυμι	мешати	κερα-/ κρα-	κερῶ, -ᾱς	ἐκέρασα
σβέννυμι σβέννυμαι	гасити	σβεσ- σβη-	σβέσω σβήσομαι	ἔσβεσα ἔσβην
ζεύγνυμι	спајати	ζεуг-/ ζυγ-	ζεύξω	ἔζευξα
μείγνυμι	мешати	μειγ-/ μιγ-	μείξω	ἔμειξα
ἀπόλλυμι	упропаштавати	ὄλε-	ἀπολῶ	ἀπώλεσα
ἀπόλλυμαι	пропадати		ἀπολοῦμαι	ἀπωλόμην

Τабела 11. Глаголи са специфичним грађењем облика

ΠΡΕЗЕНΤ	ЗНАЧЕЊЕ	ОСНОВА	ΦУТУΡ	ΑΟΡΙСТ
ἀγορεύω	говорити	ἀγορευ-/ἐπ-	ἐρῶ	εἶπον
αἰρέω	узимати	αἶρε-/έλ-	αἰρήσω	εἶλον
ἀλίσκομαι	бивати ухваћен	άλω-	άλώσομαι	ἔάλων
ἀμαρτάνω	грешити	ἀμαρτε-	ἀμαρτήσομαι	ἤμαρτον
ἀναλίσκω	трошити	ἀναλο-	ἀναλώσω	ἀνήλωσα
ἀποθνήσκω	умирати	θαν/θνη-	ἀποθανοῦμαι	ἀπέθανον
αὐξάνω	повећавати	αὐξε-	αὐξήσω	ἠὔξησα
ἀφικνέομαι	одлазити	ικ-	ἀφίξομαι	ἀφικόμην
βαίνω	ићи	βα/βη-	βήσομαι	ἔβην
βούλομαι	желети	βουле-	βουλήσομαι	

ΠΕΡΦΕΚΑΤ	ΠΕΡΦΕΚΑΤ Μ-Π.	ΑΟΡΙΣΤ ΠΑΣ.	ΓΛΑΓ. ΠΡΙΔ.
ἔσπαρκα	ἔσπαρμαι	ἔσπαρην	σπαρτός
διέφθαρκα	διέφθαρμαι	διεφθάρην	ἀδιάφθαρτος
ἀπέκτονα			
ἐγρήγορα		ἡγέρθην	
κέκρικα	κέκριμαι	ἐκρίθην	κριτός
βέβληκα	βέβλημαι	ἐβλήθην	βλητός

ΠΕΡΦΕΚΑΤ	ΠΕΡΦΕΚΑΤ Μ-Π.	ΑΟΡΙΣΤ ΠΑΣ.	ΓΛΑΓ. ΠΡΙΔ.
τέθηκα		ἐτέθην	θετός
δέδωκα	δέδομαι	ἐδόθην	δοτός
εἶκα	εἶμαι	εἶθην	έτός
ἔστηκα		ἑστάθην	
δέδειχα	δέδειγμαι	ἐδείχθην	
	κέκραμαι	ἐκράθην	
ἔσβηκα	ἔσβεσμαι	ἐσβέσθην	
	ἔζευγμαι	ἐζεύχθην (ἐζύγην)	
	μέμειγμαι	ἐμείχθην (ἔμιγην)	
ἀπολώλεκα			
ἀπόλωλα			

ΠΕΡΦΕΚΑΤ	ΠΕΡΦΕΚΑΤ Μ-Π.	ΑΟΡΙΣΤ ΠΑΣ.	ΓΛΑΓ. ΠΡΙΔ.
εἴρηκα	εἴρημαι	ἔρρηθην	VIII. раз.
ἤρηκα	ἤρημαι	ἤρέθην	VIII. раз.
ἔάλωκα			VI. раз.
ἡμάρτηκα	ἡμάρτημαι	ἡμαρτήθην	V. раз.
ἀνήλωκα	ἀνήλωμαι	ἀνηλώθην	VI. раз.
τέθνηκα			VI. раз.
ἠὔξηκα	ἠὔξημαι	ἠὔξήθην	V. раз.
	ἀφίγμαι		V. раз.
βέβηκα			V. раз.
	βεβούλημαι	ἐβουλήθην	VII. раз.

ΠΡΕЗЕНТ	ЗНАЧЕЊЕ	ОСНОВА	ΦУТУР	ΑΟΡΙСТ
γηράσκω	старити	γηρα-	γηράσομαι	ἐγήρασα
γίγνομαι	постајати	γενε-	γενήσομαι	ἐγενόμην
γιγνώσκω	познавати	γνω-	γνώσομαι	ἔγνων
δεῖ	треба	δεε-	δεήσει	ἐδέησε
δέομαι	требати, молити	δεε-	δεήσομαι	
διδάσκω	подучавати	διδαχ-	διδάξω	ἐδίδαξα
δοκέω	мислити	δοκε-	δόξω	ἔδοξα
ἐλαύνω	гонити	ἐλαυ/ἐλα-	ἐλῶ	ἤλασα
ἐθέλω	желети	ἐθελε-	ἐθελήσω	ἠθέλησα
ἔπομαι	следити	ἐπ-/σεπ-	ἔψομαι	ἐσπόμην
ἔρχομαι	ићи	ἐρχ-/ἐλθ-	εἶμι	ἦλθον
ἐσθίω	јести	ἐσθι-/ἐδ-/φαγ-	ἔδομαι	ἔφαγον
εὐρίσκω	налазити	εὐρε-	εὐρήσω	ἠύρον
ἔχω	имати	ἐχ-/σχ-	ἔξω / σχήσω	ἔσχον
ζάω / βιώω	живети	ζα-/βιω-	βιώσομαι	ἐβίω
καθίζω καθίζομαι	седети	ιδ-/εδ-/ή-	καθιῶ καθεδοῦμαι	ἐκάθισα ἐκαθεζόμην
λαμβάνω	узимати	λαβ/ληβ-	λήψομαι	ἔλαβον
λανθάνω	бити скривен	λαθ/ληθ-	λήσω	ἔλαθον
λέγω	говорити	λεγ-	λέξω	ἔλεξα
μανθάνω	учити	μαθε-	μαθήσομαι	ἔμαθον
μάχομαι	борити се	μαχε-	μαχοῦμαι	ἐμαχεσάμην
μέλει μοι	брине ме	μελε-	μελήσει	ἐμέλησε
μέλλω	желети	μελλе-	μελλήσω	ἐμέλλησα
μένω	остајати	μενε-	μενῶ	ἔμεινα
μιμνήσκω	опомињати	μνη-	μνήσω	ἔμνησα
νέμω	делити	νεμε-	νεμῶ	ἔνειμα
οἶομαι	мислити	οἰе-	οἰήσομαι	
ὁράω	гледати	όρα-/όп-/ιδ-	ὄψομαι	εἶδον
ὀφείλω	користити	ὀφελ-	ὀφειλήσω	ὠφελον
παίω πλήττω	ударати	пαι-/πληγ-/ πλαγ-	παίσω πλήξω	ἔπαισα ἔπληξα
πάσχω	трпети	пασχ-/παθ-	πείσομαι	ἔπαθον
πίνω	пити	πιν-/πι-/πο-	πίομαι	ἔπιον
πίπτω	падати	πετ-/πεс-/πτω-	πεσοῦμαι	ἔπεσον

ΠΕΡΦΕΚΑΤ	ΠΕΡΦΕΚΑΤ Μ-Π.	ΑΟΡΙΣΤ ΠΑΣ.	ΓΛΑΓ. ΠΡΙΔ.
γεγήρακα			VI. раз.
γέγονα	(γεγένημαι)		VII. раз.
ἔγνωκα	ἔγνωσμαι	ἐγνώσθην	VI. раз.
δεδέηκε			VII. раз.
	δεδέημαι	ἐδεήθην	VII. раз.
δεδίδαχα	δεδίδαγμαι	ἐδιδάχθην	VI. раз.
	δέδοκται		VII. раз.
ἐλήλακα	ἐλήλαμαι	ἤλαθην	V. раз.
ἠθέληκα			VII. раз.
			VIII. раз.
ἐλήλυθα			VIII. раз.
ἦκω			VIII. раз.
			VIII. раз.
ἠύρηκα	ἠύρημαι	ἠύρέθην	VI. раз.
ἔσχηκα	ἔσχημαι		VIII. раз.
βεβίωκα			VIII. раз.
κάθημαι			VIII. раз.
εἴληφα	εἴλημμαι	ἐλήφθην	V. раз.
λέληθα			V. раз.
	λέλεγμαι	ἐλέχθην	VIII. раз.
μεμάθηκα			V. раз.
μεμάχημαι			VII. раз.
μεμέληκε			VII. раз.
			VII. раз.
μεμένηκα			VII. раз.
	μέμνημαι	ἐμνήσθην	VI. раз.
νενέμηκα	νενέμημαι	ἐνεμήθην	VII. раз.
		ᾤήθην	VII. раз.
ἑώρακα	ἑώραμαι	ᾤφθην	VIII. раз.
ᾔπωπα	ᾔμμαι		VIII. раз.
			VII. раз.
πέπαика	πέπληγμαι	ἐπλήγην ἐπλάγην	VIII. раз.
πέπονθα			VIII. раз.
πέπωκα	πέπομαι	ἐπόθην	VIII. раз.
πέπτωκα			VIII. раз.

ΠΡΕΣΕΝΤ	ЗНАЧЕЊЕ	ΟСНОВА	ΦУТУΡ	ΑΟΡΙСТ
πυνθάνομαι	дознавати	πυθ/πευθ-	πεύσομαι	ἐπυθόμην
τρέχω	трчати	τρέχ-/δραμε-	δραμοῦμαι	ἔδραμον
τυγχάνω	погађати	τυχε/τευχ-	τεύξομαι	ἔτυχον
φέρω	носити	φερ-/οἰ-/ἐνεγκ-	οἶσω	ἤνεγκον ἤνεγκα

ΠΕΡΦΕΚΑΤ	ΠΕΡΦΕΚΑΤ Μ-Π.	ΑΟΡΙΣΤ ΠΑΣ.	ΓΛΑΓ. ΠΡΙΔ.
	πέπυσμαι		V. раз.
δεδράμηκα			VIII. раз.
τετύχηκα			V. раз.
ἐνήνοχα	ἐνήνεγμαι	ἤνέχθην	VIII. раз.

